

Annemieke Benschop Susan Place Marije Wouters Dirk J. Korf

Flevomonitor 2006

*Kwetsbare Groepen en
Huiselijk Geweld*

Bonger & Reeks

FLEVOMONITOR 2006

FLEVOMONITOR 2006
Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld

Annemieke Benschop, Susan Place, Marije Wouters & Dirk J. Korf

Dit onderzoek is uitgevoerd door het Bonger Instituut voor Criminologie van de Universiteit van Amsterdam, in opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de Gemeente Almere, namens alle gemeenten in de provincie Flevoland.

Universiteit van Amsterdam
Bonger Instituut voor Criminologie
Postbus 1030
1000 BA Amsterdam
www.bonger.nl
Tel : 020 525 3918
E-mail : bonger-fdr@uva.nl

Gemeente Almere
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
Postbus 200
1300 AE Almere
www.almere.nl
Tel : 036 527 7000
E-mail : dmosecretariaat@almere.nl

Uitgave: Rozenberg Publishers (www.rozenbergps.com)

Benschop A, Place S, Wouters M, Korf DJ (2007) *Flevomonitor 2006. Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

ISBN 978 90 5170 857 8

Trefwoorden: Flevoland, verslaving, dak- en thuisloosheid, huiselijk geweld.

© 2007, de auteurs.

1	SAMENVATTING	9
	Kerncijfers 2006	9
	<i>Geslacht, leeftijd, etniciteit</i>	10
	<i>Gemeente</i>	12
	Kerncijfers 2005	13
	Trends en patronen.....	13
	Opbouw van dit rapport	14
2	DOEL EN AANPAK	17
	Doelstelling.....	17
	Aangeleverde gegevens	18
	Databewerking en analyse	19
	Begrippen en definities	20
	<i>Etniciteit</i>	20
	<i>Gemeente</i>	21
	<i>Opleiding, inkomen, woonsituatie en samenstelling huishouden</i>	22
	Hoe de tabellen te lezen	22
3	DE CIJFERS VAN 2006.....	25
	Totale bestand	25
	<i>Overlap tussen instanties</i>	25
	<i>Geregistreerde problematiek</i>	26
	Drie thema's.....	28
	<i>Verslaving</i>	28
	<i>Dak- en thuisloosheid</i>	31
	<i>Huiselijk geweld</i>	33
	<i>Overlap tussen de thema's</i>	36
	<i>Situatie per gemeente</i>	38
4	NADERE VERKENNING DAK- EN THUISLOOSHEID	41
	Doel en aanpak.....	41
	Dak- of thuisloos in Flevoland.....	42
	<i>Weinig echte daklozen</i>	43
	<i>Verborg en dreigende thuisloosheid</i>	43
	<i>Ouders en kinderen zonder thuis</i>	44
	Drempels van instellingen en daklozen	45
	<i>Contra-indicaties</i>	46
	Registreren: signaleren en vastleggen.....	48
	<i>Mensenwerk en systeemlogheid</i>	48
	<i>Dak- en thuisloosheid bij dak- en thuislozenzorg</i>	48
	<i>Dak- en thuisloosheid bij andere instellingen</i>	49
	<i>Registratie van verslaving, psychiatrie en huiselijk geweld</i>	50

	Gecombineerde problemen	51
	Samenwerking	53
	<i>Doorverwijzing</i>	55
	Samenvatting en conclusie.....	55
5	TRENDS	57
	Verslaafden	58
	Dak- en thuislozen	59
	Slachtoffers huiselijk geweld.....	60
6	OVERZICHT PER INSTELLING	63
	Arcuris (IrisZorg).....	63
	CAD (Tactus).....	65
	GGD/VVM (Vangnet & Advies).....	67
	Kwintes	69
	Leger des Heils	70
	<i>Begeleid Wonen Almere</i>	72
	<i>Enkeltje Zelfstandig Lelystad</i>	72
	<i>Enkeltje Zelfstandig Zeewolde</i>	73
	<i>Intensieve Gezinsopvang</i>	73
	<i>Mobiel Preventie Team</i>	74
	<i>Mobiel Schoonmaak Team</i>	74
	<i>Nachtopvang Lelystad</i>	75
	<i>Noodopvang Perspectief</i>	75
	<i>Perspectief Postadressen</i>	76
	<i>Nos pa Nos</i>	76
	<i>Room4U</i>	77
	<i>Un Kas Kaluroso</i>	77
	<i>Zij aan Zij Lelystad</i>	78
	Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland.....	79
	Meerkanten	80
	De Meregaard (Symfora Groep)	81
	Politie	83
	Rehoboth.....	85
	Vrouwenopvang.....	87
	Zorggroep Almere.....	89
	Zorggroep Oude en Nieuwe Land	91
	Woningcorporaties.....	93
	<i>De Alliantie</i>	93
	<i>Centrada</i>	93
	<i>Goede Stede</i>	93
	<i>Ymere</i>	94

BIJLAGE	95
Daders huiselijk geweld.....	95
<i>Politie</i>	95
<i>Openbaar Ministerie</i>	97
<i>Reclassering</i>	98
<i>Vrouwenopvang</i>	99
<i>Totale bestand daders</i>	100
<i>Overlap met kwetsbare groepen</i>	102

1 SAMENVATTING

De Flevomonitor 2006 richt zich op mensen die in dat jaar contact hebben gehad met instanties die zich onder andere bezighouden met verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld. De monitor is in 2005 van start gegaan en zal in de komende jaren worden gecontinueerd om steeds beter inzicht te krijgen in de omvang en samenstelling van deze kwetsbare groepen. Het thema dak- en thuisloosheid heeft dit jaar extra aandacht gekregen met een verdiepend kwalitatief onderzoek naar de schijnbaar geringe overlap tussen de dak- en thuislozenzorg en andere hulpverleningsinstellingen.

Kerncijfers 2006

Dit rapport is gebaseerd op geanonimiseerde informatie van 19 instanties. Dertien daarvan houden zich (deels) bezig met verslaafden, dak- en thuislozen en/of slachtoffers van huiselijk geweld. Deze leverden registratiegegevens aan over **4 035 unieke personen** die binnen één of meer van de genoemde drie thema's vielen. Het totale bestand bevatte gegevens van 6 943 personen, maar een groot deel daarvan bleek dus niet verslaafd, dak- of thuisloos of slachtoffer van huiselijk geweld. Vier woningbouwverenigingen leverden informatie op adresniveau over onder andere 196 ont-ruimingen van woningen. Vier instellingen hebben (ook) gegevens geleverd van 877 plegers van huiselijk geweld. Deze worden in de bijlage afzonderlijk behandeld.

De wijze waarop de verschillende instellingen registreren loopt uiteen. Dat heeft onder andere te maken met het soort problematiek waarmee een instelling te maken krijgt. Een instelling voor verslavingszorg registreert gedetailleerde gegevens over verslaving, maar houdt niet altijd bij of iemand dak- of thuisloos is. Een instelling die zich richt op thuis- en daklozen registreert dit thema goed, maar er is bijvoorbeeld geen informatie terug te vinden over huiselijk geweld. En de politie is juist weer alert op huiselijk geweld, maar weet niet altijd of er verslaving in het spel is. Het feit dat personen *niet* als verslaafd, dakloos, of slachtoffer van huiselijk geweld *geregistreerd* staan, wil dus niet automatisch zeggen dat zij dat ook niet zijn. Alleen dat de problematiek niet opgemerkt of vastgelegd is, of dat de gegevens niet beschikbaar zijn.

Indien problematiek wel geregistreerd wordt, dan is de wijze van registratie niet overall gelijk. Verslaving wordt soms geregistreerd in de vorm van een simpel 'ja' of 'nee', soms worden middelen gespecificeerd en soms moet verslaving worden herleid uit een psychiatrische diagnose. Ook dakloosheid wordt soms als problematiek of diagnose geregistreerd, maar moet een andere keer uit de woonsituatie worden afgeleid. Thuisloosheid wordt door geen enkele instantie als zodanig geregistreerd. Gezien de aard van de instellingen, kunnen echter alle klanten van enkele instellingen voor opvang en woonbegeleiding als dak- en thuisloos worden geclassificeerd. Dak- en thuislozen zijn in deze rapportage dan ook: alle klanten van Arcuris, Leger des Heils en Rehoboth, aangevuld met als dakloos geregistreerde klanten van overige instanties.

Op basis van de beschikbare gegevens hebben we drie groepen geïdentificeerd:

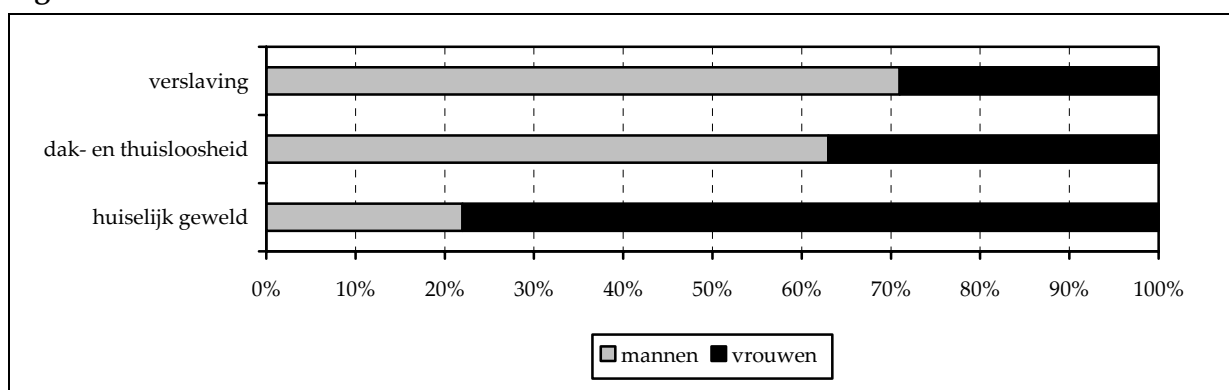
- **1 356 verslaafden**
- **1 016 dak- en thuislozen**
- **1 818 slachtoffers van huiselijk geweld**

Alles bij elkaar opgeteld gaat het om 4 190 personen. Corrigeren we vervolgens voor overlap tussen de thema's, dan blijven **4 035 unieke personen** over. Dit betekent dat slechts 152 personen (4%) bekend zijn op meer dan één van de drie thema's. De meeste overlap is te vinden tussen verslaving en dak- en thuisloosheid.

Geslacht, leeftijd, etniciteit

Het totale bestand van 6 943 personen, dus inclusief degenen waarvan niets geregistreerd is over de drie thema's, bestaat voor ongeveer de helft uit **vrouwen**.

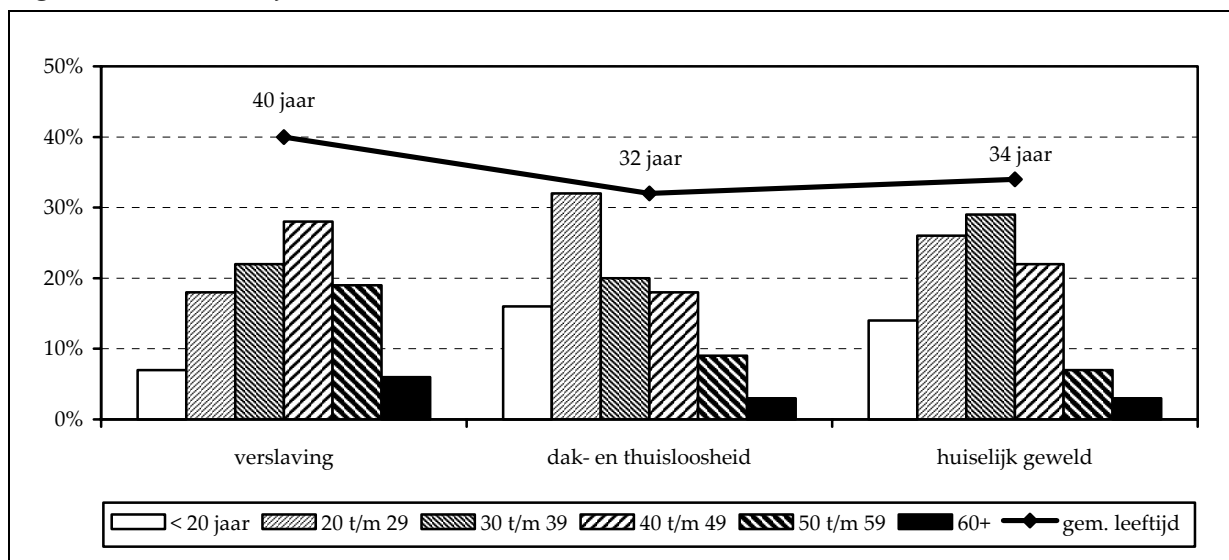
Figuur 1.1 Geslacht

De verslaafden zijn echter grotendeels mannen (71%) en ook de dak- en thuislozen zijn voor het merendeel man (63%). De slachtoffers van huiselijk geweld zijn daarentegen voornamelijk, maar zeker niet uitsluitend, vrouwen (78%).

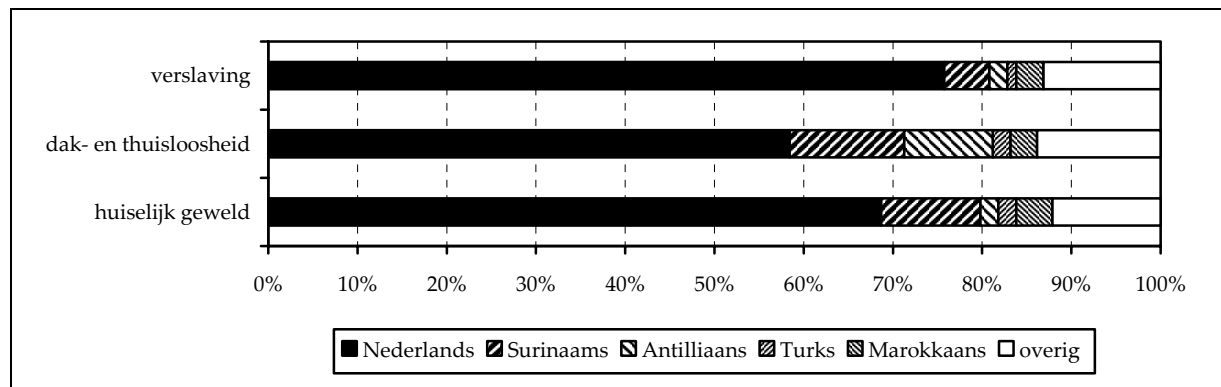
De gemiddelde **leeftijd** van de totale groep bedraagt 37 jaar. De verslaafden zijn relatief oud; gemiddeld 40 jaar. De groep vijftigers en zestigplussers is bij verslaafden ongeveer tweemaal zo groot als bij de andere twee thema's. De dak- en thuislozen zijn relatief jong; gemiddeld 32 jaar. Vooral het aandeel twintigers is opvallend groot. Veel van deze jongvolwassenen zijn geregistreerd bij het Leger des Heils, dat speciale projecten voor jonge dak- en thuislozen heeft. De slachtoffers van huiselijk geweld zijn gemiddeld 34 jaar.

Figuur 1.2 Leeftijd

Etniciteit wordt bij verschillende instellingen op verschillende wijzen geregistreerd en bepaald: op basis van het geboorteland van de persoon zelf, diens ouders, of nationaliteit. We onderscheiden autochtone Nederlanders, Surinamers, Antillianen, Turken, Marokkanen en overige allochtonen. Tweederde van het totale bestand is autochtoon Nederlands. Nederlanders vormen binnen alle thema's de grootste groep. Bij de verslaafden is het aandeel Nederlanders het grootst (75%); bij de dak- en thuislozen het kleinst (59%). Van de etnische minderheden vormen de Surinamers over het algemeen de grootste groep. Ook in de algemene bevolking van Flevoland is het aantal Surinaamse inwoners veel groter dan het aantal Antillianen, Turken en Marokkanen. Onder de dak- en thuislozen zijn wel redelijk wat Antillianen te vinden. Twee afdelingen van het Leger des Heils richten specifiek op Antilliaanse jongeren.

Figuur 1.3 Etniciteit

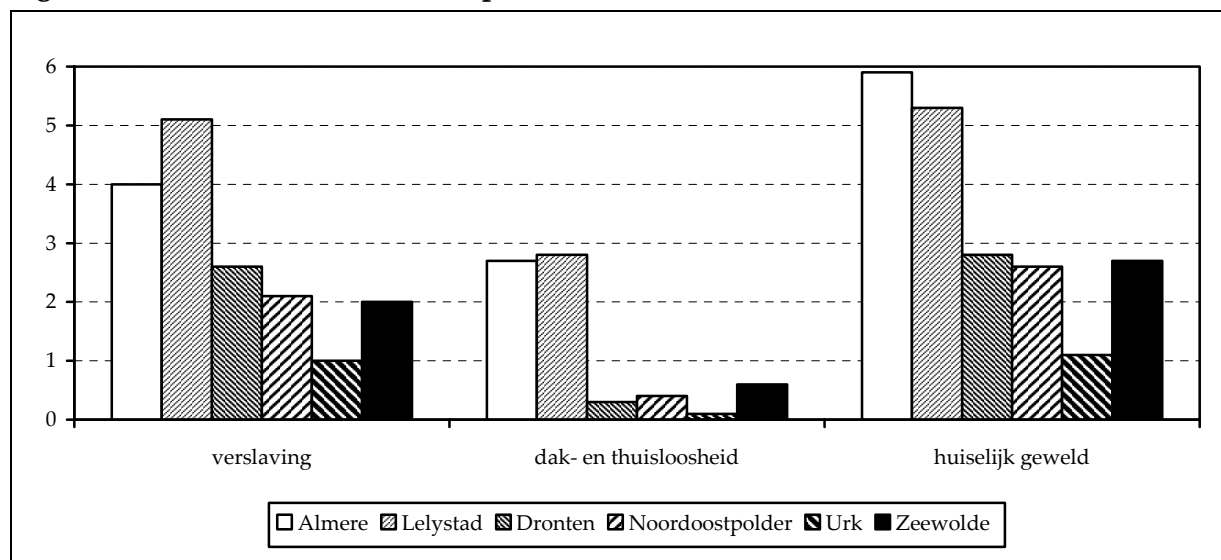

Gemeente

We hebben de gegevens zoveel mogelijk opgesplitst naar gemeente. Meestal is dit de huidige woonplaats van de betrokkenen, maar soms moesten we onze toevlucht nemen tot de laatst bekende woonplaats of pleeggemeente.

Voor zover bekend, neemt Almere verreweg de meeste gevallen van geregistreerde verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld voor haar rekening. Nu is dit ook veruit de grootste gemeente in de provincie. Voor een betere onderlinge vergelijking hebben we het aantal geregistreerde personen afgezet tegen het inwonertal. Voor heel Flevoland komt dat neer op ongeveer 10 gevallen van geregistreerde verslaving, dak- en thuisloosheid, of slachtofferschap van huiselijk geweld op elke 1 000 inwoners. Circa 1% van de Flevolandse bevolking valt dus onder één of meer van deze drie thema's.

Figuur 1.4 Gemeente: aantallen per 1 000 inwoners

Ondanks een groot verschil in inwonertal, ontlopen Almere en Lelystad elkaar niet veel per hoofd van de bevolking. Vergeleken met de andere gemeenten in de provincie zijn de groepen geregistreerde verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld ten minste twee keer zo groot. Urk heeft zowel absoluut als relatief de kleinste aantallen.

Kerncijfers 2005

In de Flevomonitor van 2005 werden in de databestanden van 12 instellingen **873** verslaafden, **153** daklozen¹, en **1 520** slachtoffers van huiselijk geweld geïdentificeerd. De overlap tussen deze drie groepen was zeer gering: slechts 57 personen (2%) kwamen in meer dan één thema voor. Elke groep had een iets ander profiel:

- Bij de slachtoffers van huiselijk geweld was bijna 80% **vrouw**, bij verslaving één op de drie en bij daklozen iets meer dan één op de drie.
- Bij de slachtoffers van huiselijk geweld was iets meer dan tweederde **autochtoon**, bij verslaving ruim driekwart en bij daklozen bijna 90%.
- De gemiddelde **leeftijd** was het laagst bij de slachtoffers van huiselijk geweld (gemiddeld 35 jaar), de daklozen en verslaafden waren gemiddeld ruim twee jaar ouder (beide 37 jaar).

Afgezet tegen het aantal inwoners bezette Almere de eerste plaats bij het aantal geregistreerde verslaafden, daklozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Per 1 000 inwoners vielen er ruim 8 binnen één van deze thema's. Lelystad was met iets meer 6 per 1 000 inwoners nummer twee. Urk had de laagste cijfers.

Drie instanties (politie, OM en reclassering) leverden daarnaast gegevens van 806 (verdachte) plegers van huiselijk geweld over 2005. En vier woningbouwverenigingen hadden in 2005 in totaal 189 woningen ontruimd.

Trends en patronen

Op basis van de gegevens over een periode van (nu nog) slechts twee jaar kunnen niet zo gauw trends vastgesteld worden. Zelfs als er statistische verschillen zijn tussen de jaren 2005 en 2006, is de periode te kort om van een trend te spreken. Daarbij komt dat de dekking van de Flevomonitor voor 2006 completer is dan voor 2005.

¹ Daarnaast werd vastgesteld dat er, gezien de aard van een instelling als het Leger des Heils, zo'n **600** thuislozen in de registraties te vinden waren.

Omdat er meer instellingen gegevens hebben geleverd, zouden we sowieso grotere aantallen moeten verwachten. Dat is ook het geval. Het aantal geregistreerde verslaafden in 2006 is ruim anderhalf keer zo groot als in 2005. Er zijn ongeveer 35% meer dak- en thuislozen en 20% meer slachtoffers van huiselijk geweld. Dat er vooral meer verslaafden zijn, komt doordat er juist over deze groep meer gegevens beschikbaar zijn gekomen. In hoofdstuk 5 wordt een eerlijker vergelijking gemaakt tussen 2005 en 2006, door alleen gegevens te hanteren van instellingen die beide jaren onderdeel waren van de monitor.

Wat desondanks blijft, is de verdeling over de drie groepen. In beide jaren gaan slachtoffers van huiselijk geweld aan top, staat verslaving op de tweede plaats, en dak- en thuisloosheid op nummer drie. De overlap tussen deze drie groepen is gering, of lijkt dat althans te zijn op basis van de beschikbare gegevens. In een verdiepend onderzoek hebben we getracht te achterhalen waarom zo weinig dak- en thuislozen voorkomen in de registraties van andere instellingen, zoals verslavingszorg en psychiatrie.

Een stabiel patroon tekent zich af voor het profiel van slachtoffers van huiselijk geweld. Hoewel allochtonen vrouwen vergeleken met de algemene bevolking licht oververtegenwoordigd zijn, zijn het toch vooral autochtone Nederlandse vrouwen met een gemiddelde leeftijd van 35 jaar. Ook bij verslaving lijkt het profiel van 2006 op dat van 2005: voornamelijk autochtone Nederlandse mannen en gemiddeld het oudst (37 jaar in 2005, 40 jaar in 2006). Omdat we, in tegenstelling tot 2005, in 2006 de groep daklozen hebben uitgebreid met thuislozen, kunnen we de profielen niet goed met elkaar vergelijken. Maar duidelijk is wel dat ook bij de dak- en thuislozen mannen en autochtonen in de meerderheid zijn.

Eveneens gelijk aan 2005 is dat voor Almere en Lelystad de cijfers het hoogst zijn. Niet alleen de absolute aantallen, want dat ligt voor de hand vanwege het aantal inwoners, maar ook per hoofd van de bevolking. Uit Urk blijven de laagste aantallen komen.

Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 beschrijven we het doel en de aanpak van deze monitor en definiëren we enkele begrippen. Hoofdstuk 3 presenteren we de resultaten van 2006. We geven een overzicht van het totale bestand, bespreken de drie thema's die centraal staan in de monitor, gaan in op de overlap tussen verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld, en schetsen de situatie per gemeente. In hoofdstuk 4 gaan we dieper in

op (het ontbreken) van overlap tussen dak- en thuisloosheid en andere problematiek. In hoofdstuk 5 vergelijken we de bevindingen van 2005 met die van 2006 en zoeken we naar trends in de omvang en samenstelling van de groepen. In hoofdstuk 6 staan de meer gedetailleerde gegevens per instelling. Tot slot zijn in de bijlage de gegevens terug te vinden van daders van huiselijk geweld.

2 DOEL EN AANPAK

In de provincie Flevoland bestaat een gevarieerd aanbod aan preventie, opvang en begeleiding van kwetsbare groepen als dak- en thuislozen, verslaafden en slachtoffers van huiselijk geweld. Bij de provincie, regio, gemeente en instellingen bleek een sterke behoefte te zijn aan betrouwbare en overzichtelijke informatie over maatschappelijke opvang, ambulante verslavingszorg en huiselijk geweld. Door de grote verscheidenheid aan vindplaatsen en voorzieningen ontbrak een compleet beeld van groepsprofielen en in-, uit- en doorstroom. Vanuit deze achtergrond is vanaf 2005, onder verantwoording van centrumgemeente Almere, een monitor in ontwikkeling waarin periodiek en systematisch gegevens worden verzameld en gekoppeld. Vorig jaar zijn de eerste resultaten van deze Flevomonitor gepubliceerd.

De Flevomonitor richt hoofdzakelijk op volwassen verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Kinderen van dak- en thuisloze gezinnen die in de registraties voorkomen, zijn wel meegenomen. Ook dak- en thuisloze jongeren die niet onder de verantwoordelijkheid van de jeugdzorg vallen, verslaafde jongeren en jonge slachtoffers van huiselijk geweld zijn – indien zij in de registraties voorkomen – onderdeel van de monitor, maar worden niet als aparte groep besproken.

Doelstelling

Het leveren van beleidsondersteunende informatie over de stand van zaken en recente ontwikkelingen rond verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld aan instellingen, gemeenten en provincie, vormt het bestaansrecht van deze monitor. Aangezien de monitor pas in 2005 is gestart, is deze nog volop in ontwikkeling. Trends en ontwikkelingen kunnen pas na meerdere jaren gedegen worden onderzocht. Doelstellingen zijn dan ook:

- Vanaf het registratiejaar 2005 wordt jaarlijks een monitorrapport opgeleverd waarin relevante beleidsinformatie op het niveau van groepen en voorzieningen in beeld wordt gebracht.
- De beleidsinformatie is ondersteunend aan het proces van beleidsevaluatie en beleidsontwikkeling voor gemeenten, betrokken instellingen en provincie.
- De geselecteerde cliëntregistratie gegevens (indicatoren) van de leverende instellingen kunnen op geanonimiseerd gegevensniveau gekoppeld worden,

waardoor in de periode van 2006 tot en met 2008 het gaandeweg mogelijk wordt om de in-, door- en uitstroom van groepen tussen voorzieningen zo betrouwbaar mogelijk in beeld te brengen.

Aangeleverde gegevens

Voor deze monitor zijn geanonimiseerde gegevens aangeleverd door verschillende instellingen.² De voorletter, eerste drie letters van de achternaam, geboortedatum en geslacht zijn versleuteld tot een unieke, niet op de persoon herleidbare code. Op deze wijze konden bestanden op individueel niveau gekoppeld worden.

Net als vorig jaar heeft de aanlevering van gegevensbestanden behoorlijke vertraging opgelopen. In de oorspronkelijke opzet zou de afdeling Onderzoek & Statistiek van de gemeente Almere bestanden ontvangen van in totaal 21 instellingen. Na controle en eventuele bewerking of versleuteling zouden deze bestanden uiterlijk 7 februari 2007 doorgestuurd worden naar het Bongers Instituut ter analyse. In de praktijk arriveerden de laatste bestanden 5 weken na deze datum bij het Bongers Instituut. In de 4 weken die daarop volgden zijn herhaaldelijk herziene versies van een aantal bestanden opgevraagd wegens missende gegevens en fouten in de versleuteling. Op 12 april 2007 is het laatste gecorrigeerde bestand ontvangen en konden bestanden worden gekoppeld en de data-analyse van start gaan. Twee instellingen (MEE IJsselovers en Tikvah) hebben in het geheel niet geleverd.

Drie van de vier woningcorporaties hebben overzichten van huurachterstanden en ontruiming op adresniveau geleverd, die geen analyse op individueel niveau toelaten. Eén woningcorporatie leverde een databestand van persoonsgegevens van de hoofdhuurders. Van de overige 15 instanties hebben sommige het gehele klantenbestand van 2006 geleverd, andere een selectie van klanten. Bij enkele instellingen ontbreken basale achtergrondgegevens (geslacht, leeftijd, etniciteit, woonplaats). In onderstaand schema staat per instelling vermeld of, en zo ja welke selectie van het klantenbestand is geleverd. Verderop in dit rapport geven we een uitgebreid overzicht van de geleverde cijfers per instelling.

² Een aantal instellingen maakt onderdeel uit van een overkoepelende organisatie met een andere naam of is (door fusie) van naam veranderd. Ten behoeve van de leesbaarheid hanteren we de naam van de instellingen zelf, zoals die in 2006 was.

Instelling	Geleverd bestand
Arcuris	Volledige registratie over 2006
CAD	Volledige registratie over 2006
GGD/VVM	Volledige registratie over 2006 (etniciteit ontbreekt)
Kwintes	Volledige registratie over 2006 (geslacht, leeftijd en etniciteit ontbreken)
Leger des Heils	Volledige registratie over 2006
MEE IJsseloevers	- niet geleverd -
MDF	Selectie op huiselijk geweld (etniciteit ontbreekt)
Meerkanten	Selectie op verslaving (etniciteit ontbreekt)
De Meregaard	Selectie op verslaving, dakloosheid en huiselijk geweld
Openbaar Ministerie	Selectie op huiselijk geweld (etniciteit ontbreekt)
Politie	Selectie op huiselijk geweld
Reclassering	Selectie op huiselijk geweld (gemeente ontbreekt)
Rehoboth	Volledige registratie over 2006
Tikvah	- niet geleverd -
Vrouwenopvang	Volledige registratie over 2006
Woningcorporaties	
Alliantie	Overzicht huurachterstanden en ontruiming in 2006
Centrada	Overzicht huurachterstanden en ontruiming in 2006
Goede Stede	Databestand huurachterstanden en ontruiming in 2006
Ymere	Overzicht huurachterstanden op 31-12-2006 en ontruiming in 2006
Zorggroep Almere	Volledige registratie over 2006
Zorggroep ONL	Selectie op huiselijk geweld

Databewerking en analyse

Voor de analyse zijn de bestanden bewerkt en opgeschoond. Dit bestond deels uit een reductie van het aantal records ('rijen' in het databestand).

- Bij de politie en Zorggroep Almere resulteerde de selectieprocedure in meer-voudige records wanneer sprake was van meerdere rollen respectievelijk problemen. Deze records zijn gecombineerd.
- Een aantal bestanden bevatte aperte identieke records; deze dubbels zijn verwijderd.
- De registraties van Leger des Heils en Zorggroep Almere omvatten als enige records van klanten die wel zijn aangemeld, maar niet daadwerkelijk zijn ingestroomd. De overige instellingen registreren alleen bij instroom. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn records van aanmeldingen zonder instroom verwijderd.

Daarnaast zijn gegevens gesynchroniseerd, gecategoriseerd en gecombineerd.

- Geboortedatum is omgezet in leeftijd. Deze is vervolgens ingedeeld in categorieën.
- In sommige gevallen zijn gegevens met betrekking tot geboorteplaats omgezet in geboorteland.

- Gegevens over etniciteit, inkomen, opleidingsniveau, woonsituatie en samenstelling van het huishouden zijn samengevoegd tot een beperkt aantal categorieën.
- Na koppeling van de bestanden zijn, in die gevallen dat een persoon in meerdere bestanden voorkwam, eventuele missende gegevens in het ene bestand aangevuld met gegevens uit een ander bestand.
- Wanneer verschillende bestanden tegenstrijdige achtergrondgegevens van dezelfde persoon bevatten (bijv. woonplaats is Almere in bestand A en Lelystad in bestand B), dan gelden de meest actuele gegevens.
- Wanneer verschillende bestanden afwijkende informatie omtrent verslaving, dakloosheid of huiselijk geweld van dezelfde persoon bevatten (bijv. dakloos in bestand A en niet dakloos in bestand B), dan geldt de positieve score.

Voorafgaand aan koppeling van de databestanden, zijn de daders van huiselijk geweld uit de databestanden van Politie en Vrouwenopvang gefilterd. Deze gegevens zijn gekoppeld aan de databestanden van Reclassering en Openbaar Ministerie en afzonderlijk geanalyseerd. De resultaten zijn terug te vinden in de bijlage achter in dit rapport. Deze rapportage focust op kwetsbare groepen: verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld.

Begrippen en definities

Verschillende instellingen hanteren verschillende manieren om achtergrondkenmerken te registreren. Voor deze monitor hebben we gezocht naar de grootste gemene deler om deze kenmerken toch op een eenduidige manier te kunnen presenteren.

Etniciteit

De officiële definitie van etniciteit is die van het CBS: hierbij wordt het **geboorteland van de ouders** gecombineerd met het geboorteland van die persoon zelf, om zo tot etniciteit te komen. Iemand is dan autochtoon wanneer beide ouders in Nederland geboren zijn en allochtoon wanneer ten minste een van de ouders in het buitenland geboren is. Met deze methode zijn ook tweede generatie allochtonen nog te herkennen; dat zijn in Nederland geboren kinderen van in het buitenland geboren ouders. Voorwaarde voor toepassing van de CBS methode is dus de registratie van het geboorteland van de ouders. In de registraties van de instellingen die meewerken aan de Flevomonitor is deze informatie meestal niet beschikbaar; alleen voor Zorggroep

Almere konden we de etniciteit op deze manier bepalen. Het CAD leverde geboorteland van vader en moeder, maar niet van de klant zelf. Hiermee kunnen we geen onderscheid maken tussen eerste en tweede generatie, maar autochtone en allochtone personen kunnen wel worden onderscheiden.

In de meeste gevallen moesten we uitwijken naar een andere definitie, waarbij etniciteit uitsluitend is bepaald aan de hand van het **geboorteland van de persoon zelf**. Veruit de meeste instellingen registeren deze. In dit geval kan iemand als allochtoon worden gecategoriseerd, terwijl hij of zij volgens de CBS definitie autochtoon zou zijn; namelijk bij iemand die zelf in het buitenland geboren is, terwijl beide ouders in Nederland geboren zijn. Andersom zal waarschijnlijk veel vaker voorkomen: iemand wordt als autochtoon gecategoriseerd, terwijl hij of zij volgens de CBS definitie allochtoon zou zijn; namelijk bij iemand die in Nederland geboren is terwijl een of beide ouders in het buitenland geboren zijn. Over het algemeen zal deze bepaling van de etniciteit leiden tot een onderschatting van het aandeel allochtonen.³

Van het Leger des Heils ontvingen we gegevens over de **nationaliteit** van de persoon en het geboorteland van diens moeder. Bepaling van etniciteit op basis van nationaliteit kan een probleem zijn bij Surinamers en Antillianen, want zij hebben doorgaans de Nederlandse nationaliteit. Turken en Marokkanen in Nederland hebben vaak een dubbele nationaliteit en het is dan de vraag welke van de twee is geregistreerd. De combinatie met het geboorteland van de moeder lost echter een deel van deze problemen op.

Etniciteit is in deze monitor dus gebaseerd op wisselende maten. We maken onderscheid tussen autochtonen (Nederlanders) en allochtonen. Allochtonen zijn vervolgens weer onderverdeeld in Surinamers, Antillianen, Turken, Marokkanen, overige niet-westerse allochtonen⁴ en westerse allochtonen⁵.

Gemeente

Gemeente kan zowel betrekking hebben op de gemeente van herkomst bij aanmelding (soms jaren geleden) als de huidige woonplaats. In het geval van woonbegelei-

³ Analyse van het databestand van Zorggroep Almere wees uit dat circa 10% van de in Nederland geboren klanten volgens de CBS definitie allochtoon waren.

⁴ Afkomstig uit Afrika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Zuid-Amerika.

⁵ Afkomstig uit Australië, Europa of Noord-Amerika. Officieel worden door het CBS hier ook Indonesië en Japan toe gerekend. Indonesische allochtonen zijn vaak afkomstig zijn uit voormalig Nederlands Indië (en dus van oorsprong weer Nederlandse kolonisten). Japanse allochtonen zijn vaak expats (werknemers van internationale bedrijven).

ding wordt het huidige woonadres bepaald door de instelling. Bij de politie wordt de pleeggemeente geregistreerd.

Opleiding, inkomen, woonsituatie en samenstelling huishouden

Indien beschikbaar zijn gegevens over opleidingsniveau gecategoriseerd als: laag (lo, vmbo), midden (havo, vwo, mbo) en hoog (hbo, wo).

Bron van inkomsten is onderverdeeld in: geen, loondienst (inclusief zelfstandig ondernemer), uitkering (o.a. WW, WIA, bijstand en ziektewet) en anders (inclusief pensioen en studiefinanciering).

Wat betreft woonsituatie onderscheiden we: ouderlijk huis, zelfstandig (van studentenhuus tot gezinswoning), opvang en begeleiding (van tijdelijke opvang tot langdurige woonbegeleiding), institutioneel (detentie, kliniek, asielzoekerscentrum) en dak- en thuisloos.

Samenstelling van het huishouden is onderverdeeld in: met ouder(s)/verzorger(s), alleenstaand met of zonder kind(eren), met partner met of zonder kind(eren), en anders (overige huisgenoten).

Hoe de tabellen te lezen

In de meeste tabellen worden zowel absolute aantallen als percentages weergegeven. De absolute aantallen tellen binnen een tabel niet altijd op tot hetzelfde totaal. Dit is te wijten aan missende gegevens. De percentages tellen wel op tot 100%.

Missende gegevens

De gemeente van herkomst is onbekend bij 146 personen. Dit is 2% van het totale bestand van 6943 personen. Daarnaast missen gegevens over geslacht bij 2417 personen (35%), gegevens over leeftijd bij 359 personen (5%) en gegevens over etniciteit bij 2429 personen (35%). Bij de weergegeven percentages zijn missende waarden buiten beschouwing gelaten. Het percentage heeft dus betrekking op alleen die personen waarvan het betreffende kenmerk bekend is.

Ook bij problematiek missen vaak gegevens (dakloosheid wordt bijvoorbeeld niet geregistreerd). Daar wordt echter het percentage *geregistreeerde* problematiek weergegeven en worden missende waarden wel meegenomen. Het percentage verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld heeft dus betrekking op het totale bestand (inclusief personen waarvan de problematiek niet bekend is).

In hoofdstuk 3 worden de gegevens van alle unieke personen in de registraties en van verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld afzonderlijk weergegeven in tabellen. Deze tabellen zijn onderverdeeld naar de zes Flevolandse

gemeenten Almere (ALM), Lelystad (LST), Dronten (DRT), Noordoostpolder (NOP), Urk, en Zeewolde (ZWL), en gemeenten buiten de provincie.

In hoofdstuk 5 wordt het profiel van de drie groepen in de monitor van 2005 vergeleken met het profiel van 2006. Hierbij is gebruik gemaakt van statistische analyse. Het resultaat daarvan wordt uitgedrukt in een p-waarde. Hoe kleiner de p-waarde, hoe kleiner de kans dat een verschil in percentage op toeval berust. Bij een p-waarde van .05 kunnen we met 95% zekerheid zeggen dat er een verschil is tussen 2005 en 2006.

Significantie (p-waarden)	
*	$\leq .05$
**	$\leq .01$
***	$\leq .005$
****	$\leq .001$
n.s.	geen significant verschil

In hoofdstuk 6 worden de gegevens per instelling gepresenteerd. Hierbij is geen onderscheid gemaakt naar gemeente omdat de aantallen daarvoor te klein zijn. Bij kleine aantallen zou deze onderverdeling tot gevolg kunnen hebben dat gegevens in een tabel herleidbaar zijn naar een persoon. Bijvoorbeeld een Surinaamse vrouw van tussen de 30 en 39 jaar uit Urk die geregistreerd is als slachtoffer van huiselijk geweld. Indien mogelijk wordt per instelling ook aangeleverde informatie omtrent opleidingsniveau, bron van inkomsten, woonsituatie en samenstelling van het huishouden gepresenteerd. Wanneer deze gegevens ontbreken in het bestand of incompleet zijn (meer dan 20% missende gegevens) wordt dat vermeld.

3 DE CIJFERS VAN 2006

We presenteren hier eerst de gegevens van het totale bestand. Vervolgens worden de drie thema's (verslaving, dak- en thuisloosheid, en huiselijk geweld) besproken en gaan we specifiek in op de overlap tussen deze thema's. Tot slot schetsen we de situatie per gemeente.

Totale bestand

De geleverde databestanden van de instellingen (afgezien van de woningcorporaties) bevatten in totaal ruim 9 000 records. Circa 1 000 daarvan hadden betrekking op plegers van huiselijk geweld. Deze worden in de bijlage afzonderlijk besproken.

Er komen in totaal 6 943 unieke personen voor in de registraties van de verschillende instellingen. Hier zitten dus ook personen bij die niet verslaafd, dak- of thuisloos, of slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Deze selectie maken we verderop in dit hoofdstuk. De 6 943 unieke personen in het totale bestand zijn gemiddeld 37 jaar. Er zijn ongeveer evenveel mannen als vrouwen (48% om 52%). Voor zover bekend is bijna tweederde autochtoon Nederlands. Surinamers vormen met 12% de grootste etnische minderheidsgroep, gevolgd door overige niet-westerse allochtonen (9%). Veruit de meeste personen komen uit Almere, op afstand gevolgd door Lelystad.

Parallel aan de algemene bevolking vormen autochtonen Nederlanders in de kleinere gemeenten in Flevoland veruit de grootste groep. In Almere en Lelystad en buiten Flevoland komen naar verhouding meer allochtonen voor. Wat betreft geslacht en leeftijd zijn de verschillen tussen de gemeenten niet zo groot.

Overlap tussen instanties

Soms komen personen binnen een bestand meerdere malen voor. Deze personen zijn in 2006 doorgestroomd naar een andere afdeling binnen dezelfde instelling, of zijn in 2006 uitgeschreven en later datzelfde jaar weer aangemeld bij dezelfde instelling. Ook kunnen personen in 2006 bij meerdere verschillende instellingen geregistreerd staan. De unieke, maar verder anonieme persoonscode maakt het mogelijk om dergelijke overlap binnen en tussen de bestanden vast te stellen.

In hoofdstuk 6 bespreken we de overlap binnen de instellingen; we richten ons hier op de overlap tussen de instellingen. In 2006 hebben 280 personen met meerdere in-

stanties contact gehad: 253 personen waren bij twee instellingen bekend; 24 personen bij drie instellingen en 3 personen bij vier instellingen. De overlap binnen het totale bestand bedraagt daarmee 4%.

Tabel 3.1 Totaal overzicht achtergrondkenmerken (excl. daders van huiselijk geweld)

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	46%	51%	48%	53%	61%	45%	48%	48%
	1096	529	116	149	25	54	134	2179
vrouw	54%	49%	52%	47%	39%	55%	53%	52%
	1311	512	128	133	16	66	148	2347
Leeftijd								
jonger dan 20	12%	11%	11%	8%	13%	8%	13%	11%
	517	113	26	22	5	9	36	744
20 t/m 29	21%	25%	18%	21%	30%	26%	32%	22%
	943	260	43	57	12	31	89	1473
30 t/m 39	25%	24%	21%	26%	20%	22%	24%	24%
	1099	248	52	69	8	26	68	1594
40 t/m 49	26%	22%	30%	25%	25%	28%	21%	25%
	1135	224	74	67	10	33	59	1633
50 t/m 59	12%	13%	13%	10%	8%	14%	8%	12%
	526	137	32	27	3	17	23	781
60 en ouder	5%	6%	7%	10%	5%	3%	2%	6%
	234	59	17	26	2	4	6	359
Etniciteit								
Nederlands	60%	68%	90%	80%	90%	88%	58%	64%
	1821	483	131	136	28	59	151	2866
Surinaams	14%	9%	1%	1%	0%	0%	14%	12%
	437	67	2	1	0	0	37	553
Antilliaans	4%	6%	0%	1%	0%	0%	5%	4%
	116	43	0	2	0	0	14	184
Turks	2%	2%	2%	0%	0%	0%	3%	2%
	67	14	3	0	0	0	7	95
Marokkaans	4%	3%	1%	4%	3%	2%	5%	4%
	131	20	2	6	1	1	12	177
overig niet-westers	10%	6%	4%	11%	7%	0%	12%	9%
	309	39	6	18	2	0	30	420
overig westers	5%	6%	1%	4%	0%	6%	3%	5%
	145	45	2	7	0	4	8	219
Totaal								
	70%	15%	4%	4%	1%	2%	4%	100%
	4751	1047	247	285	41	142	284	6943

Geregistreerde problematiek

In tabel 3.2 staat een overzicht van de geregistreerde problematiek bij de 6 943 personen in het totale bestand.

Eén op de vijf personen in het totale bestand staat geregistreerd als zijnde **verslaafd**. Het gaat om **1 356** unieke personen. Bij bijna de helft van hen gaat het specifiek om

alcoholverslaving, en bij een kleine derde om harddrugs. Verslaving met als specificatie softdrugs komt veel minder vaak voor in de registraties.

Bij 366 personen is expliciet geregistreerd dat zij dakloos zijn. Gezien de aard van bepaalde instellingen kan echter een veel groter aantal als **dak- of thuisloos** worden geclassificeerd. Dit zijn personen die bij instellingen voor opvang en woonbegeleiding (Arcuris, Leger des Heils en Rehoboth) zijn geregistreerd. Feitelijk hebben deze personen een dak boven hun hoofd, maar van zelfstandige reguliere huisvesting is (nog) geen sprake. Wanneer we deze ruimere selectie van dak- en thuislozen aanhouden, dan gaat het om **1 016** unieke personen. Dit komt neer op 15% van het totale bestand.

Slachtoffers van huiselijk geweld vormen verhoudingsgewijs de grootste groep binnen het totale bestand. Het grootste deel hiervan komt voor rekening van het grote politiebested van meldingen van huiselijk geweld. Ruim een kwart van de geregistreerde personen behoort tot de groep slachtoffers van huiselijk geweld. Het gaat om **1 818** unieke personen.

Tot slot zijn **schulden** geregistreerd bij **884** unieke personen; dit is ruim één op de tien personen in het bestand.

Tabel 3.2 Totaal overzicht problematiek (excl. daders van huiselijk geweld)

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Problematiek								
Verslaafd	15%	35%	40%	34%	44%	28%	7%	20%
	713	364	98	98	18	39	20	1356
<i>alcohol</i>	7%	14%	26%	17%	29%	17%	4%	9%
	341	145	64	49	12	24	12	650
<i>harddrugs</i>	4%	11%	9%	10%	15%	4%	1%	6%
	198	118	22	29	6	6	4	383
<i>softdrugs</i>	3%	7%	4%	6%	0%	4%	1%	3%
	122	74	9	16	0	6	2	230
Dak- en thuisloos	10%	19%	5%	7%	5%	9%	68%	15%
	488	198	12	19	2	12	192	1016
<i>dakloos</i>	2%	10%	4%	4%	2%	1%	38%	5%
	108	109	9	12	1	1	108	366
Huiselijk geweld	22%	36%	43%	42%	46%	37%	33%	26%
	1046	377	106	120	19	52	93	1818
Schulden	13%	11%	9%	14%	5%	11%	29%	13%
	596	113	22	40	2	16	83	885

De registratiegegevens van de personen uit Urk wijzen relatief vaak op verslaving en huiselijk geweld. Bij personen uit Almere scoren verslaving en huiselijk geweld juist laag. Bij personen van buiten de provincie speelt dak- en thuisloosheid vaak een rol.

Bedenk echter wel dat deze gegevens geen afspiegeling zijn van de algemene bevolking in de gemeente, maar afkomstig zijn van een selectie van instellingen, die vaak ook een selectie van hun klantenbestand leverden. Zo komt een groot deel van de personen uit Almere voor in het bestand van Zorggroep Almere. Deze instelling heeft geen selectie gemaakt op de drie thema's, maar het volledige klantenbestand van 2006 geleverd. Daardoor is een relatief groot deel niet verslaafd, dakloos, of slachtoffer van huiselijk geweld. We mogen dus niet concluderen dat verslaving vaker voorkomt op Urk. Verderop in dit hoofdstuk gaan we dieper in op de situatie per gemeente.

Drie thema's

Er zijn drie thema's waar deze monitor op focust: **verslaving, dak- en thuisloosheid, en huiselijk geweld**. Niet alle registraties dekken alledrie deze thema's. Sommige instellingen hebben een specifieke selectie op bijvoorbeeld huiselijk geweld gemaakt, andere instellingen stuurden het hele bestand. Ook dan was het echter niet altijd mogelijk alle thema's eruit te filteren, omdat registratiegegevens ontbraken of niet specifiek genoeg waren. Per thema geven we eerst een overzicht van de wijze waarop verslaafden, dak- en thuislozen, en slachtoffers van huiselijk geweld in de verschillende bestanden zijn geïdentificeerd. Vervolgens bespreken we de kenmerken van de groep.

Verslaving

In de registraties van Arcuris, CAD, GGD/VVM, Rehoboth, Vrouwenopvang en Zorggroep Almere is een kolom 'verslaving' terug te vinden, waarin de betreffende middelen zijn vastgelegd. Bijna al deze instellingen maken onderscheid tussen alcohol en drugs, de meeste ook tussen softdrugs en harddrugs. Bij het CAD is de lijst met middelen het meest gedetailleerd; specifieke middelen worden genoemd (zelfs 'bier' of 'wijn'), alsmede niet middelgebonden verslavingen als gokken. Bij het Leger des Heils is verslaving terug te vinden in één van de twee kolommen 'problematiek'. Er is hier dus ruimte voor maximaal twee problemen. Maar als er meer pregnante problemen spelen dan verslaving, wordt verslaving niet geregistreerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen alcohol, harddrugs, softdrugs, en andere verslavingen. Een vergelijkbaar verhaal geldt voor de ggz-instellingen Meerkanten en De Meregwaard. Daar is verslaving terug te vinden in de kolom 'DSM diagnose as I', waar ruimte is voor één diagnose. Wanneer andere psychiatrische stoornissen meer manifest zijn,

wordt ook hier verslaving niet geregistreerd. Overigens hebben we ervoor gekozen niet alleen afhankelijkheid, maar ook andere middelgebonden stoornissen als intoxicatie en misbruik als verslaving aan te merken. Hoewel volgens officiële psychiatrische criteria geen verslaving, worden personen met deze stoornissen over het algemeen wel als verslaafd aangeduid.

In de registraties van Kwintes, Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland, Politie en Zorggroep Oude en Nieuwe Land zijn geen gegevens over verslaving te vinden.

Instelling	Selectie verslaving
Arcuris	In kolom 'verslaving': alcohol, drugs, harddrugs, softdrugs, overig
CAD	In kolom 'middel verslaving': amfetamine, speed, bier, wijn, ander alcoholhoudend middel, hallucinogenen, crack, base-coke, benzodiazepinen, andere kalmeringsmiddelen, cannabis, hash, weed, coke, cocaïne, ghb, gokken, heroïne, morfine, opium, methadon, overige opiaten, ketamine, overig verslaving (niet middelgebonden), tabak, nicotine, xtc(achtigen)
GGD/VVM	In kolom 'verslaving': alcohol, alcohol en drugs, drugs
Kwintes	- geen selectie mogelijk -
Leger des Heils	In kolommen 'problematiek intake' en 'problematiek opname': alcohol, gokken, harddrugs, overige verslaving, softdrugs, medicijnen
MDF	- geen selectie mogelijk -
Meerkanten	In kolom 'DSM diagnose as I': afhankelijkheid, intoxicatie, misbruik, aan middel gebonden stoornis nao
De Meregaard	In kolom 'DSM diagnose as I': afhankelijkheid, intoxicatie, misbruik, aan middel gebonden stoornis nao, (delirium door) onthouding, pathologisch gokken, persisterende dementie door alcohol, psychotische stoornis door middel
Politie	- geen selectie mogelijk -
Rehoboth	In kolom 'verslaving': alcohol, alcohol en drugs, alcohol en softdrugs, drugs, softdrugs
Vrouwenopvang	In kolom 'verslaving': ja (komt overigens niet voor in het bestand)
Zorggroep Almere	In kolom 'verslaving': alcohol, harddrugs, drugs, softdrugs, overige
Zorggroep ONL	- geen selectie mogelijk -

In totaal staan in de bestanden **1 356 unieke personen** geregistreerd als verslaafd. Bijna driekwart is man. De leeftijd varieert fors, maar het zijn vaak dertigers en veertigers. De gemiddelde leeftijd is 40 jaar. Driekwart is autochtoon Nederlands. Van de etnische minderheden vormen Surinamers de grootste groep. Ruim de helft van de verslaafden is afkomstig uit Almere en ruim een kwart uit Lelystad. Het profiel van de verslaafden verschilt nauwelijks tussen de gemeenten. Een vergelijkbaar percentage is man, de gemiddelde leeftijd is vrijwel gelijk, en de meerderheid van de verslaafden is autochtoon Nederlands. Het percentage allochtonen is wel iets groter in Almere en Lelystad dan in de overige gemeenten.

Van de 1 356 verslaafden komen er 173 voor in de registraties van meerdere instellingen (156 tweemaal, 15 driemaal, en 2 viermaal). De **overlap tussen instanties** bedraagt daarmee 13%. Verreweg de meeste overlap is te vinden tussen het CAD en Meerkanten: 99 personen waren in 2006 bij beide instanties bekend. Klanten van het CAD vinden we sowieso relatief vaak terug in andere registraties: De Meregaard (21 personen), Zorggroep Almere (12 personen) en bij de politie als slachtoffer van huishoudelijk geweld (9 personen). Daarnaast is er o.a. overlap tussen de ggz-instellingen Meerkanten en De Meregaard (25 personen) en Meerkanten en Politie (12 personen).

Tabel 3.3 **Overzicht verslaafden**

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	72%	72%	68%	75%	72%	67%	80%	71%
	480	261	67	74	13	26	16	942
vrouw	28%	28%	32%	25%	28%	34%	20%	29%
	199	103	31	2	5	13	4	380
Leeftijd								
jonger dan 20	6%	10%	7%	3%	0%	3%	5%	7%
	44	36	7	3	0	1	1	93
20 t/m 29	18%	17%	16%	24%	33%	28%	25%	18%
	125	63	15	23	6	11	5	248
30 t/m 39	23%	23%	20%	22%	22%	18%	15%	22%
	162	85	19	22	4	7	3	303
40 t/m 49	28%	27%	32%	33%	28%	26%	20%	28%
	197	98	31	32	5	10	4	377
50 t/m 59	20%	19%	20%	10%	11%	18%	25%	19%
	143	68	19	10	2	7	5	257
60 en ouder	6%	4%	6%	8%	6%	8%	10%	6%
	39	14	6	8	1	3	2	74
Etniciteit								
Nederlands	74%	71%	90%	81%	100%	100%	81%	75%
	260	115	35	34	9	13	13	482
Surinaams	6%	7%	0%	0%	0%	0%	6%	5%
	21	11	0	0	0	0	1	34
Antilliaans	3%	6%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
	11	9	0	0	0	0	0	21
Turks	0%	1%	3%	0%	0%	0%	6%	1%
	0	1	1	0	0	0	1	3
Marokkaans	2%	4%	3%	0%	0%	0%	6%	3%
	8	7	1	0	0	0	1	17
overig niet-westers	7%	3%	5%	17%	0%	0%	0%	6%
	24	5	2	7	0	0	0	39
overig westers	8%	9%	0%	2%	0%	0%	0%	7%
	29	14	0	1	0	0	0	44
Totaal								
	53%	27%	7%	7%	1%	3%	2%	100%
	713	364	98	98	18	39	20	1356

Dak- en thuisloosheid

Als dit thema al in de registraties terug te vinden is, dan is het in de vorm van dakloosheid. Thuisloosheid wordt niet specifiek geregistreerd. Arcuris, Rehoboth en Vrouwenopvang registreren dakloosheid in een aparte kolom. Bij het Leger des Heils en De Meregwaard is dakloosheid terug te vinden onder woon- of leefsituatie en onder 'problematiek' respectievelijk 'DSM diagnose as IV'. Net als bij verslaving, geldt ook hier dat dakloosheid alleen wordt geregistreerd wanneer er geen andere, zwaardere of meer evidente problemen zijn. As IV van de DSM heeft betrekking op psychosociale problemen en omgevingsfactoren die van invloed kunnen zijn op het psychisch functioneren. Naast dakloosheid kan het bijvoorbeeld gaan om problemen met justitie, overlijden van een gezinslid, verwaarlozing of misbruik. Meerkanten en Zorggroep Almere registreren ook DSM as IV problematiek, maar in de aangeleverde gegevens was alleen de brede categorie 'woonproblemen' terug te vinden. Dakloosheid valt binnen deze categorie, maar bijvoorbeeld ook problemen met de huisbaas, moeite met het vinden van een woning, of burenruzie. Hierop kan dus niet worden geselecteerd. Bij CAD, GGD/VVM en Zorggroep Oude en Nieuwe Land is dakloosheid alleen uit de woonsituatie te herleiden.

In de registraties van Kwintes, Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland, Meerkanten, Politie en Zorggroep Almere zijn geen gegevens omtrent dakloosheid terug te vinden.

Instelling	Selectie dakloosheid	Selectie dak- en thuisloosheid
Arcuris	In kolom 'huisvestingsproblemen': ja, dak-/thuisloos	Gehele bestand
CAD	In kolom 'woonsituatie': dakloos, op straat/zwervend	idem
GGD/VVM	In kolom 'woonsituatie': zonder vaste woon/verblijfplaats	idem
Kwintes	- geen selectie mogelijk -	idem
Leger des Heils	In kolommen 'problematiek intake' en 'problematiek opname': zwervend/dakloos In kolom 'woonsituatie': zwervend/dakloos, geen woning	Gehele bestand
MDF	- geen selectie mogelijk -	idem
Meerkanten	- geen selectie mogelijk -	idem
De Meregwaard	In kolom 'DSM diagnose as IV': dakloosheid In kolom 'woonsituatie': op straat/zwervend, tehuis voor dak-/thuislozen In kolom 'leefsituatie': zwervend, dakloos	idem
Politie	- geen selectie mogelijk -	idem

Instelling	Selectie dakloosheid	Selectie dak- en thuisloosheid
Rehoboth	In kolom 'dakloosheid': ja	Gehele bestand
Vrouwenopvang	In kolom 'dakloosheid': ja (komt overigens niet voor in het bestand)	idem
Zorggroep Almere	- geen selectie mogelijk -	idem
Zorggroep ONL	In kolom 'woonsituatie': dakloos (komt overigens niet voor in het bestand)	idem

Gezien de aard van de instellingen, gaan we ervan uit dat álle klanten van Arcuris, Leger des Heils en Rehoboth tot de groep dak- en thuislozen behoren, ongeacht of zij als dakloos zijn geregistreerd bij die instelling. Dak- en thuislozen zijn in deze monitor dus: alle klanten van Arcuris, Leger des Heils en Rehoboth, aangevuld met als dakloos geregistreerde klanten van de overige instanties. Volgens deze operationalisatie staan er in de registraties **1 016 unieke personen** die dak- of thuisloos zijn. Een kleine tweederde is man. De leeftijd loopt van baby tot hoogbejaard. De meesten zijn echter twintigers of dertigers en de gemiddelde leeftijd is 32 jaar. Een kleine meerderheid is autochtoon Nederlands. De allochtone dak- en thuislozen zijn vaak Surinaams of Antilliaans; Turken of Marokkanen komen relatief weinig voor. De meeste dak- en thuislozen zijn te vinden in de gemeente Almere. Eén op de vijf komt uit Lelystad en ongeveer een zelfde deel van buiten de provincie. Het profiel van de dak- en thuislozen in de grotere gemeenten lijkt nogal af te wijken van die in de kleinere gemeenten in Flevoland. De aantallen in die kleine gemeenten zijn echter beperkt en het gaat om selecte groepen. In Zeewolde is het bijvoorbeeld een relatief jonge groep (gemiddeld 25 jaar), die uitsluitend bestaat uit klanten van Enkeltje Zelfstandig – een project voor jongeren van 15 tot 25 jaar van het Leger des Heils. Wel zien we, parallel aan de algemene bevolking, in de kleinere gemeenten veel minder allochtonen dan in Almere en Lelystad.

Van de 1 016 dak- en thuislozen komen er slechts 24 voor in de registraties van meerdere instellingen (21 tweemaal, 3 driemaal). De **overlap tussen instanties** bedraagt daarmee 2%. De meeste overlap vinden we tussen Arcuris en Meerkanten of CAD (8 personen). Veel overlap vinden we opvallend genoeg ook tussen twee instellingen die niet primair op dak- en thuislozen zijn gericht: CAD en Meerkanten (6 personen).

Negen klanten van Arcuris en drie klanten van Rehoboth komen in andere registraties voor. Het Leger des Heils komt in de overlap in het geheel niet voor. De dak- en thuislozen van het Leger des Heils zijn dus niet bekend bij andere instellingen.

Tabel 3.4 Overzicht daklozen

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	64%	63%	92%	63%	100%	58%	54%	63%
	312	125	11	12	2	7	104	643
vrouw	36%	37%	8%	37%	0%	42%	46%	37%
	176	73	1	7	0	5	88	373
Leeftijd								
jonger dan 20	18%	17%	0%	11%	0%	17%	14%	16%
	89	34	0	2	0	2	26	165
20 t/m 29	27%	43%	25%	26%	50%	67%	32%	32%
	132	85	3	5	1	8	62	328
30 t/m 39	21%	19%	25%	32%	0%	0%	22%	20%
	103	37	3	6	0	0	43	207
40 t/m 49	19%	12%	42%	11%	0%	17%	24%	18%
	90	23	5	2	0	2	46	187
50 t/m 59	11%	7%	8%	11%	0%	0%	6%	9%
	54	14	1	2	0	0	11	94
60 en ouder	4%	2%	0%	11%	50%	0%	2%	3%
	20	4	0	2	1	0	4	34
Etniciteit								
Nederlands	58%	59%	91%	79%	100%	100%	56%	59%
	246	112	10	15	2	11	101	542
Surinaams	15%	13%	0%	0%	0%	0%	14%	13%
	63	25	0	0	0	0	26	121
Antilliaans	10%	15%	0%	0%	0%	0%	7%	10%
	42	29	0	0	0	0	12	92
Turks	1%	2%	0%	0%	0%	0%	2%	2%
	5	4	0	0	0	0	4	15
Marokkaans	2%	2%	0%	0%	0%	0%	6%	3%
	9	3	0	0	0	0	10	25
overig niet-westers	11%	5%	9%	21%	0%	0%	13%	10%
	46	10	1	4	0	0	23	95
overig westers	4%	3%	0%	0%	0%	0%	3%	4%
	15	6	0	0	0	0	6	33
Totaal								
	53%	22%	1%	3%	0%	1%	21%	100%
	488	198	12	19	2	12	192	1016

Huiselijk geweld

De selectie van registratiegegevens van huiselijk geweld is door drie instanties (Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland, Politie en Zorggroep Oude en Nieuwe Land) zelf gedaan. Door de aard van de instelling heeft ook de registratie van Vrouwenopvang in zijn geheel betrekking op huiselijk geweld. In de registraties van Politie en Vrouwenopvang zijn ook daders van huiselijk geweld terug te vinden. Deze worden, samen met de dadergegevens van Reclassering en Openbaar Ministerie, afzonderlijk behandeld in de bijlage. We richten ons hier op de **slachtoffers** van huiselijk geweld. Bij veel registraties was de selectie van slachtoffers van huiselijk geweld

eenvoudig dankzij een eenduidige kolom 'huiselijk geweld'. Bij het bestand van De Meregwaard is gebruik gemaakt van de al eerder genoemde DSM as IV diagnose. Huiselijk geweld op zich is geen DSM diagnose, maar 'seksueel of lichamelijk misbruik' en 'verwaarlozing van een kind' worden als zodanig aangemerkt. Belangrijke kanttekening hierbij is dat – hoewel een actuele factor in psychosociaal functioneren – de gebeurtenis mogelijk in het verleden heeft plaatsgevonden. Ook hier geldt dat alleen wordt geregistreerd bij het ontbreken van ernstiger problematiek, maar gezien de ernst van misbruik en verwaarlozing zal dat niet vaak spelen.

In het databestand van de politie zijn personen aangeduid als melder, aangever, benadeelde en/of slachtoffer. Net als in de Flevomonitor van 2005 zijn al deze rollen aangemerkt als slachtoffer van huiselijk geweld (zie hoofdstuk 6). Dit leidt tot een overschatting van huiselijk geweld, omdat melders en aangevers mogelijk niet persoonlijk betrokken waren bij het incident. Beperking tot de categorieën benadeelde en slachtoffer zou echter tot een forse onderschatting leiden.

In de registraties van CAD, Kwintes, Leger des Heils en Meerkanten zijn geen gegevens omtrent huiselijk geweld terug te vinden.

Instelling	Selectie slachtoffers huiselijk geweld
Arcuris	In kolom 'huiselijk geweld': slachtoffer
CAD	- geen selectie mogelijk -
GGD/VVM	In kolom 'huiselijk geweld': ja
Kwintes	- geen selectie mogelijk -
Leger des Heils	- geen selectie mogelijk -
MDF	Gehele bestand Selectie door instantie op slachtofferschap huiselijk geweld
Meerkanten	- geen selectie mogelijk -
De Meregwaard	In kolom 'DSM diagnose as VI': seksueel of lichamelijk misbruik, verwaarlozing van een kind
Politie	Gehele bestand (exclusief daders) Selectie door instantie op projectcode huiselijk geweld
Rehoboth	In kolom 'huiselijk geweld': ja
Vrouwenopvang	Gehele bestand (exclusief daders)
Zorggroep Almere	In kolom 'huiselijk geweld': slachtoffer
Zorggroep ONL	Gehele bestand Selectie door instantie op slachtofferschap huiselijk geweld

In totaal zijn er in de registraties **1 818 unieke personen** te vinden die geregistreerd staan als slachtoffer van huiselijk geweld. Het betreft grotendeels, maar zeker niet uitsluitend, vrouwen. Ruim driekwart is vrouw. Vrijwel alle leeftijden zijn vertegen-

woordigd. Gemiddeld zijn de slachtoffers van huiselijk geweld 34 jaar. Tweederde is autochtoon Nederlands. Allochtone slachtoffers zijn vaak Surinaams. Andere etnische minderheden komen relatief weinig voor, maar Marokkanen toch meer dan Antillianen of Turken. Almere en Lelystad nemen de meeste slachtoffers van huiselijk geweld voor hun rekening. Nog geen vijfde van de slachtoffers komt uit de kleinere gemeenten in Flevoland. In de Noordoostpolder en Urk is een opvallend groot deel van de slachtoffers van huiselijk geweld van het mannelijk geslacht. Qua leeftijd verschilt het profiel nauwelijks tussen de gemeenten. Wederom zien we een hoger percentage allochtonen in Almere en Lelystad.

Tabel 3.5 Overzicht slachtoffers van huiselijk geweld

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevo	Totaal
Geslacht								
man	21%	23%	22%	31%	42%	21%	18%	22%
	206	88	23	76	8	11	17	390
vrouw	79%	77%	78%	69%	58%	79%	82%	78%
	769	288	83	83	11	41	76	1355
Leeftijd								
jonger dan 20	15%	10%	16%	14%	21%	8%	11%	14%
	160	38	16	16	4	4	10	248
20 t/m 29	27%	26%	20%	21%	26%	23%	35%	26%
	279	99	20	24	5	12	32	471
30 t/m 39	29%	27%	22%	32%	21%	31%	32%	29%
	303	102	23	36	4	16	29	517
40 t/m 49	20%	24%	31%	20%	26%	23%	17%	22%
	212	90	34	23	5	12	16	393
50 t/m 59	6%	10%	8%	10%	5%	15%	4%	7%
	59	38	8	11	1	8	4	130
60 en ouder	3%	2%	4%	4%	0%	0%	1%	3%
	31	9	5	4	0	0	1	51
Etniciteit								
Nederlands	65%	69%	90%	79%	84%	83%	60%	68%
	658	253	91	91	16	34	55	1201
Surinaams	14%	9%	2%	1%	0%	0%	14%	11%
	147	34	2	1	0	0	13	197
Antilliaans	2%	3%	0%	2%	0%	0%	2%	2%
	22	10	0	2	0	0	2	36
Turks	2%	3%	2%	0%	0%	0%	5%	2%
	18	11	2	0	0	0	5	36
Marokkaans	5%	3%	1%	5%	5%	2%	4%	4%
	51	10	1	6	1	1	4	74
overig niet-westers	8%	7%	3%	8%	11%	7%	11%	8%
	84	24	3	9	2	3	10	135
overig westers	4%	7%	2%	5%	0%	7%	3%	4%
	39	25	2	6	0	3	3	78
Totaal								
	58%	21%	6%	7%	1%	3%	5%	100%
	1046	377	106	120	19	52	93	1818

Van de 1 818 slachtoffers van huiselijk geweld komen er 127 voor in de registraties van meerdere instellingen (113 tweemaal, 11 driemaal, en 3 viermaal). De **overlap tussen instanties** bedraagt daarmee 7%. Met de politie als bron van het grootste registratiebestand met betrekking tot huiselijk geweld, is het niet verwonderlijk dat de politie ook meestal een rol speelt bij overlap. Veel overlap is te vinden tussen Politie en Zorggroep Almere (43 personen) en Politie en Vrouwenopvang (21 personen).

Overlap tussen de thema's

Van het totale bestand van 6 943 unieke personen, vallen er 4 035 binnen één of meer van de hierboven behandelde thema's. Dat houdt in dat 2 908 personen (42%) in de geleverde bestanden noch verslaafd, noch dak- of thuisloos, noch slachtoffer zijn van huiselijk geweld – althans voor zover we dat in de registraties terug kunnen vinden. Het grootste deel hiervan betreft klanten van Zorggroep Almere. Deze instelling heeft het volledige bestand van 2006 aangeleverd. Andere instellingen hebben een selectie gemaakt op één of meer van de drie thema's, of vallen gezien hun doelgroep vrijwel geheel onder één thema.

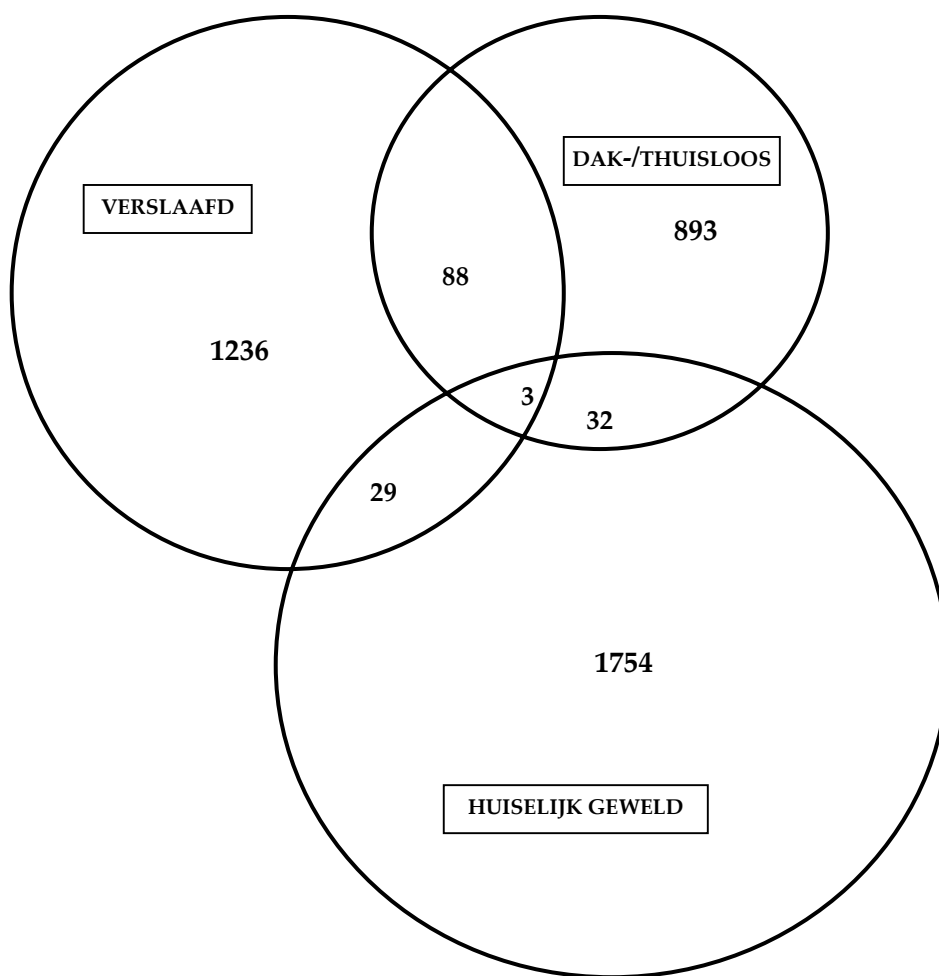
De **overlap tussen de drie thema's** is niet heel erg groot: 152 unieke personen (4% van de 4 035 personen in de thema's) vallen onder meer dan één thema. Slechts drie personen komen in alledrie de thema's voor. De overlap is in de figuur hiernaast schematisch weergegeven.

De overlap tussen dak- of thuisloosheid en verslaving is zowel absoluut als relatief het grootst. In percentages betekent dit namelijk:

- 7% van de verslaafden is dak- of thuisloos
- 2% van de verslaafden is slachtoffer van huiselijk geweld

- 9% van de dak- en thuislozen is verslaafd
- 3% van de dak- en thuislozen is slachtoffer van huiselijk geweld

- 2% van de slachtoffers van huiselijk geweld is verslaafd
- 2% van de slachtoffers van huiselijk geweld is dak- of thuisloos

Van de dak- en thuislozen in deze Flevomonitor 2006 zijn er 91 verslaafd, maar toch zagen we dat slechts 24 dak- en thuislozen in 2006 met meerdere instellingen contact hadden. Wat bovendien opviel, is dat geen van deze 24 personen klanten zijn van het Leger des Heils, terwijl er wel degelijk – ook volgens hun eigen registratie – verslaafde klanten zijn.

Het ontbreken van dak- en thuislozen in de registraties van andere instanties zou wellicht deels kunnen worden verklaard door de selectie van gegevens die een aantal instanties hebben aangeleverd voor deze monitor. Zo heeft Meerkanten bijvoorbeeld geselecteerd op verslaving en Zorggroep Oude en Nieuwe Land op huiselijk geweld. Maar er spelen ook andere factoren, op andere niveaus dan alleen de computerregistratie. In een verdiepend onderzoek is speciale aandacht besteedt aan (het ontbreken van) dak- en thuislozen bij instellingen die niet specifiek op deze problematiek zijn gericht, zoals de verslavingszorg en geestelijke gezondheidszorg. Hierin is getracht te achterhalen waarom we zo weinig dak- en thuislozen terugzien bij andere instellingen. De resultaten van deze meer kwalitatieve nadere verkenning worden in het volgende hoofdstuk gepresenteerd.

Situatie per gemeente

In alle voorgaande tabellen met gegevens opgesplitst naar gemeente, was de kolom van Almere het meest gevuld. Meer dan de helft van de geregistreerde verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld in deze monitor komt uit Almere. Deze gemeente lijkt dus in absolute zin de grootste kwetsbare groepen te herbergen. Almere is echter ook veruit de grootste gemeente in de provincie. Bijna de helft van alle Flevolandse woont in de gemeente Almere. De vergelijking is dus niet helemaal eerlijk. Beter is het de aantallen af te zetten tegen het aantal inwoners. Op 1 januari 2006 kende de hele provincie Flevoland 370 656 inwoners. In het totale bestand komen 3 665 geregistreerde verslaafden, dak en thuislozen en/of slachtoffers van huiselijk geweld uit Flevoland voor. Dit komt neer op bijna 10 per 1 000 inwoners.

Tabel 3.6 Aantallen per gemeente

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	Totaal Flevoland
Grootte							
Inwoners	178 466	71 447	38 125	45 739	17 458	19 421	370 656
Aantal							
Verslaafden	713	364	98	98	18	39	1330
Dak- en thuislozen	488	198	12	19	2	12	731
Huiselijk geweld	1046	377	106	120	19	52	1720
Totaal thema's	2187	899	210	229	38	102	3665
Totale bestand	4751	1047	247	285	41	142	6513
Per 1 000 inwoners							
Verslaafden	4,0	5,1	2,6	2,1	1,0	2,0	3,6
Dak- en thuislozen	2,7	2,8	0,3	0,4	0,1	0,6	2,0
Huiselijk geweld	5,9	5,3	2,8	2,6	1,1	2,7	4,6
Totaal thema's	12,3	12,6	5,5	5,0	2,2	5,3	9,9
Totale bestand	26,6	14,7	6,5	6,2	2,3	7,3	17,6

De absolute aantallen zijn voor Almere ruim twee keer zo groot als Lelystad, maar Almere huisvest ook ruim honderdduizend zielen meer. Afgezet tegen het inwonertal ontlopen beide gemeenten elkaar niet zo veel. Per 1 000 inwoners kent Almere 4 geregistreerde verslaafden, 3 daklozen en 6 slachtoffers van huiselijk geweld. Lelystad heeft 1 verslaafde meer. Vergeleken met de rest van Flevoland zijn de geregistreerde kwetsbare groepen in deze beide gemeenten veel groter. Per inwoner hebben Almere en Lelystad ongeveer twee keer zo veel geregistreerde verslaafden en slachtoffers van huiselijk geweld en ruim vier keer zo veel dak- en thuislozen.

Afgezet tegen het aantal inwoners laten Dronten, Noordoostpolder en Zeewolde onderling vergelijkbare cijfers zien. De eerstgenoemde gemeenten zijn ook wat betreft

omvang vergelijkbaar, maar Zeewolde is de helft kleiner. Per 1 000 inwoners kennen deze drie gemeenten elk ongeveer 2 geregistreerde verslaafden, 2 á 3 slachtoffers van huiselijk geweld en minder dan één dak- of thuisloze. Urk heeft zowel absoluut als relatief de kleinste aantallen. Alles bij elkaar scheelt het een factor vijf met Almere en Lelystad. Afgaand op de registraties is vooral dak- en thuisloosheid zeldzaam op Urk.

4 NADERE VERKENNING DAK- EN THUISLOOSHEID

Een sjofel geklede man die zwalkend over straat verhalen verkondigt aan een denkbeeldige ander. Hét stereotype beeld van een dakloze, waarin verwezen wordt naar een verwarde geest, overmatig drank- of druggebruik en verwaarlozing. Dakloosheid, verslaving en psychiatrie kunnen op verschillende manieren met elkaar samenhangen. Uithuiszetting als gevolg van een persoonlijkheidstoornis, of andersom een verstoorde mentale toestand door een zwervend bestaan. Drugs als ‘zelfmedicatie’ tegen schizofrenie of juist als veroorzaker van een psychose. Waar de problemen zijn begonnen is soms diffuus; wat is de oorzaak en wat het gevolg? Duidelijk is wel dat het om combinatie van problemen gaat. Multipiele problematiek zien we niet alleen bij die langdurige zwerver die in portieken, op bankjes en onder bruggen slaapt. Sommigen hebben geen thuis, maar wel wisselende adresjes waar ze kunnen slapen en hebben dus feitelijk een dak boven hun hoofd; zogenaamde thuislozen. Het kunnen ook vrouwen zijn, waarbij de gewelddadige thuissituatie uiteindelijk de druppel is om hun woonadres te verlaten. Of zelfs hele gezinnen die door een opeenstapeling van problemen op straat komen te staan en in een opvangvoorziening belanden. Anderen houden zich met hulp van maatschappelijke instellingen nog net staande in hun eigen kamer of flat.

Gezien de multi-problematiek verwachten we dat dak- en thuislozen bij verschillende instellingen voor maatschappelijke opvang in beeld komen. Maar dat zien we niet terug in de registraties van instellingen voor verslavingszorg, psychiatrie, maatschappelijk werk en huiselijk geweld. Waarom komen daklozen niet over de drempels van deze instellingen, of komen ze er wel, maar worden ze niet opgemerkt?

Doel en aanpak

We hebben medewerkers van verschillende instellingen voor maatschappelijke opvang geïnterviewd over het thema dak- en thuisloosheid. Met als doel: zicht krijgen, op de systematiek en (on)volledigheid van de *registratie* van dak- en thuisloosheid, op de mogelijke *verklaringen* voor de geringe overlap tussen instellingen en op de *gezinssamenstelling* van dak- en thuislozen.

Aan de hand van het aantal cliënten selecteerden we de zeven grootste zorginstellingen – alle gelegen in Almere of Lelystad. Voor de dak- en thuislozenzorg waren dat

het Leger de Heils en Arcuris (vanaf 2007 Iriszorg). Als ‘tegenhanger’ kozen we vijf instellingen die niet of weinig cliënten hebben die dak- of thuisloos zijn, maar waar men die, gezien de niet ongebruikelijke multipiele problematiek, wel zou verwachten: De Meregwaard (psychiatrie), Meerkanten en CAD (verslavingzorg), Zorggroep Almere (maatschappelijk werk), en GGD (Meldpunt Verwaarlozing, Vervuiling en Mishandeling, vanaf 2007 Vangnet & Advies).

We interviewden medewerkers die zicht hebben op de werkvloer en de registratie. Soms spraken we één medewerker per instelling, omdat deze goed zicht had op beide aspecten. Bijvoorbeeld doordat deze hulpverlener en tevens systeembeheerder is. Bij andere instellingen spraken we twee of drie medewerkers die – individueel of in een groepsinterview – de uitvoeringspraktijk en wijze van registreren belichtten. Ook stelden we verschillende systeembeheerders en data-analisten telefonisch een aantal specifieke vragen over de registratie.

Dak- of thuisloos in Flevoland

In navolging van de landelijke definitie van het NIZW⁶ wordt in Flevoland van dak- en thuislozen gesproken wanneer mensen – om wat voor reden dan ook – geen zelfstandig reguliere huisvesting (meer) hebben. Daarbij wordt de volgende indeling gehanteerd:

- Potentiële daklozen: degenen voor wie een dreiging bestaat om hun huisvesting te verliezen en op straat te belanden.
- Feitelijk daklozen: daklozen die in de dag- en nachtopvang en op straat verblijven. Daarbij geldt een onderscheid tussen recent feitelijk daklozen (zij die net op straat zijn komen te staan) en langdurig feitelijk daklozen.
- Residentieel daklozen: daklozen die in 24-uursvoorzieningen verblijven zoals sociale pensions, internaten en groepswonen.
- (Begeleid) zelfstandig wonende ex-daklozen: daklozen die inmiddels weer (bijna) zelfstandig wonen in min of meer reguliere huisvesting en een maatschappelijk herstelproces doormaken.

In deze beleidsdefinitie wordt gesproken van verschillende gradaties van dakloosheid. Volgens medewerkers daarentegen is iemand pas dakloos als deze op straat slaapt. Cliënten die geen eigen huis hebben, maar wel een dak boven het hoofd, betitelen zij als *thuisloos*. De feitelijke daklozen (in de nachtopvang) en residentiele dak-

⁶ P. van Leeuwen-den Dekker (2004) *Preventie en herstel in de aanpak van dakloosheid*. Utrecht: NIZW.

lozen, zoals zij formeel worden genoemd, worden dus in de praktijk als thuisloos bestempeld.

Weinig echte daklozen

Wat is de omvang en ernst van dakloosheid in Flevoland? Medewerkers onderschrijven dat de groep daklozen problemen heeft op meerdere gebieden en zien de complexiteit hiervan in. Het aantal is echter gering, de instellingen hebben vaker met thuisloze cliënten te maken. De medewerkers spreken over Almere of Lelystad en schatten het aantal in de rest van de provincie nog kleiner. De manager bedrijfsvoering van De Meregwaard vergelijkt dakloosheid met een ernstige borderline stoornis en verwoordt treffend: 'Het probleem is heel groot, maar de omvang gering.'

'Dakloosheid is hier in Almere nooit echt een groot item. Hoe groot het aantal is weten we niet. We hebben er nu wel 15-17 op een lijst van het Straatteam staan.' (sociaal-psychiatrisch verpleegkundige, De Meregwaard)

De zorgcoördinator, tevens GZ-psycholoog, van het CAD verwacht evenmin dat er veel daklozen uit hun registratie komen, terwijl zij in tegenstelling tot Meerkanten en De Meregwaard eerstelijns zorg leveren en met ambulante hulpverlening en methadonverstrekking een meer laagdrempelige instelling zijn. En zelfs de medewerker van Nachtopvang (Leger des Heils), met een doelgroep die 'het dichtst bij de straat staat', heeft het over een relatief klein aantal mensen in Flevoland dat echt dakloos is.

'Dakloos zijn er niet zoveel. We hebben er nu eentje, samen met haar man. De kindjes zitten bij oma, denken we. De meesten zijn thuisloos, zitten bij Perspectief of Nachtopvang of worden in de gebruikersscene door elkaar opgevangen.' (zorgcoördinator, CAD)

'Voor die 15 man – die voor veel overlast zorgen – ben je in 't leven geroepen, daar ben je druk doende mee. Maar procentueel is het natuurlijk niks.' (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils)

Verborgen en dreigende thuisloosheid

'Ze worden veel door elkaar opgevangen,' vertelt de zorgcoördinator van het CAD. Hiermee worden het probleem van huisvesting voor een deel ondervangen, maar tegelijkertijd minder zichtbaar. Er is sprake van verborgen problematiek.

‘Ze blijven wel heel erg hier hangen: in de nachtopvang, mogen in een schuur slapen of in een box. Dat is de kracht van Flevoland en ook de zwakte omdat ze in een ‘systeem’ zitten, hun omgeving zich om hen bekommert, er een bepaalde gezamenlijkheid hier zit in de polder. Voor een deel heeft het met de cultuur te maken. Irakezen, Surinamers en Antillianen zijn verplicht elkaar op te vangen. Een daar heb je in Flevoland veel mee te maken.’ (logistiek manager, CAD)

‘Echt op straat slapen gebeurt niet erg veel, in nood kunnen ze vaak toch een nachtje bij iemand terecht. Er zijn weinig mensen die met de handen in het haar zitten.’ (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils).

Een stapje verder verwijderd van de straat dan de thuislozen die in opvangcentra verblijven of bij anderen een slaappleaats krijgen, zijn de mensen die zich met maatschappelijke hulp nog net staande kunnen houden in hun woning. De ggz-instellingen De Meregaard en Meerkanten krijgen deze groep in beeld:

‘De meesten zijn niet dak- of thuisloos. Patiënten met een zeer ernstige psychotische of persoonlijkheidsstoornis zijn óf in de kliniek opgenomen óf hebben een flatje hier. Het kunnen wel potentiële overlastgevers zijn, als ze bij ons uit beeld zijn. Het is een risicogroep voor uithuiszetting en financiële problemen. Meestal zijn het mensen die zitten te “rotten” in een flatje in Almere. Dan wordt iemand eruit gelepeld als de stront over de drempel naar buiten komt. Bij die mensen moet je niet de illusie hebben ze 100% hersteld te krijgen. Het zijn met name mensen met een ernstige psychose.’ (manager bedrijfsvoering, De Meregaard)

‘Ze zitten wel vaak in de situatie dat ze dreigen dingen kwijt te raken: werk, relatie. Of ze zitten op het randje van dakloosheid. Wonen in bij een vage vriend, op een kamertje boven de slijterij. Of trekken bij elkaar in omdat ze elkaar hier hebben leren kennen. De grens naar dakloos is heel dun. Ze zijn afhankelijk van hun huisbaas of vriend. Dat gaat nooit lang goed. Er is een groep die echt dakloos is en een die daar tegenaan hangt. En een groep die het redelijk voor elkaar heeft.’ (unitcoördinator, Meerkanten)

Ouders en kinderen zonder thuis

De stereotype dak- of thuisloze – man, oud en alleen – wordt ontkracht als je naar de cliëntpopulatie van opvangcentra voor dak- en thuislozen kijkt. Om te beginnen bestaat een derde uit vrouwen. De gemiddelde leeftijd is midden dertig (zie hoofdstuk 3), maar dat betekent niet dat er geen kinderen in de opvang terechtkomen. In de

Nachtopvang zijn kinderen wel een uitzondering. Maar bij noodopvang Perspectief en Arcuris stranden nog al eens minderjarigen, bij Perspectief ook regelmatig zonder ouders.⁷ In de registratie van Arcuris komen vooral alleenstaande mannen en vrouwen en stellen zonder kinderen voor, al werden er in 2006 ook 5 alleenstaande ouders (waarvan één vader) plus 7 stellen mét kinderen opgevangen. Bij Perspectief worden veel meer alleenstaande ouders en stellen met kinderen opgevangen. De kinderen worden bij Perspectief ook apart geregistreerd, maar zijn helaas niet allemaal als zodanig in de registratie te herkennen. Het cliëntenbestand telt 29 jongens en 26 meisjes jonger dan 18 jaar, waarvan we aannemen dat ze samen met hun ouders bij Perspectief zijn opgevangen. Oudere kinderen vanaf 18 jaar zijn in het bestand niet te onderscheiden van jonge vaders en moeders.

In het vorige hoofdstuk bleek dat er in totaal 165 jongeren jonger dan 20 jaar staan geregistreerd als dak- of thuisloos. Alleen al op basis van de hier besproken instellingen (Arcuris en Leger des Heils) komen we grof geschat op 75-100 thuislozen beneden de 18 jaar, waarvan ongeveer de helft met ouders is opgevangen. Al met al een behoorlijke groep.

Gezinnen zijn de grootste zorg van Perspectief. In de periode september-december 2006 hebben zich volgens de unitleider 30 gezinnen aangemeld. Naar aanleiding hiervan is een brandbrief naar de gemeente Almere gestuurd.

‘Vaak zijn ze uit huis gezet door huurschulden, schulden bij de hypotheekverstrekker, na een wietplantage, illegaal onderhuur of buurtoverlast. Almere is een jonge gemeente. Veel mensen hebben een woning gekocht, hebben een beleggingshypotheek.’ (veldnotitie Perspectief, 22 maart 2007)

Drempels van instellingen en daklozen

Andere zorginstellingen dan de dak- en thuislozenzorg bereiken slechts een kleine groep dak- en thuislozen. Voor een deel kan dit liggen aan de hoogdrempeligheid van instellingen. ‘Het blijft een Riagg cultuur,’ aldus de sociaal-psychiatrische verpleegkundige van De Meregwaard. Ook bij verslavingskliniek Meerkanten komt slechts een klein percentage dak- en thuislozen binnen. Wellicht doordat ze niet in beeld zijn van huisartsen – dat lijkt vooral in Almere en Lelystad een probleem. Im-

⁷ Arcuris vangt alleen individuen onder de 16 jaar mét ouders op. Het Leger des Heils vangt ook alleenstaande jongeren onder de 18 jaar op, maar in principe alleen als ze onder toezicht staan (en dus een uitkering kunnen aanvragen waar het verblijf van betaald kan worden).

mers, alleen met een verwijzing van een eerstelijns instelling kan de dak- of thuisloze verdere hulp krijgen.

Dak- en thuislozen weten het Maatschappelijk Werk in de Almerense Literatuurwijk daarentegen wel – onbedoeld en door toeval – te bereiken ‘We doen eigenlijk niks met dak- en thuislozen, maar doordat we bij de A van Archipel staan, komen ze hier (bij het gezondheidscentrum waar het Maatschappelijk Werk is ondergebracht).’
(veldnotitie, Zorggroep Almere, 22 maart 2007)

Aan de andere kant kunnen we verklaringen zoeken bij de cliënt. Sommige cliënten lukt het door hun problematiek niet om afspraken na te komen: ‘Iemand met waanbeelden die denkt dat zijn huis vergast wordt als hij weggaat, komt zijn huis niet meer uit.’ Bij zo’n cliënt die niet meer komt opdagen na aanmelding/intake en uit beeld raakt, is echter juist een grote kans op verwaarlozing en dakloosheid.

De instellingen voor psychiatrie, verslavingszorg, maatschappelijk werk en huiselijk geweld noemen ook de afwijzende houding van dak- en thuislozen ten opzichte van hulpverlening als verklaring voor het kleine aantal dat we bij deze instellingen aantreffen. Dit beeld van de ongemotiveerde dakloze wordt echter niet bevestigd door instellingen voor dak- en thuislozen.

‘De meesten willen wel hulp, willen hun best doen hier vandaan te komen.’ (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils)

Contra-indicaties

Het Leger des Heils, de bekende instelling voor dak- en thuislozen, hanteert nauwelijks contra-indicaties:

‘Wij zijn echt de onderlaag; eerst heb je de straat, dan heb je ons en dan Perspectief daarboven.’ (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils)

‘Zolang je maar zelfredzaam bent, geen verpleging en verzorging nodig hebt. Niet kunnen maakt niet uit, dan helpen we je. Wil je niks, dan kan je zes weken blijven, wil je wel wat, dan maken we een begeleidingsplan (en kan de periode verdubbeld worden).’ (unitleider Perspectief, Leger des Heils)

Ongemotiveerde cliënten zijn bij andere instellingen echter niet erg welkom; ‘bij mij krijgt iemand anders die wél gemotiveerd is dan die plek.’ Bovendien geven de meeste instellingen (buiten de dak- en thuislozenzorg) aan weinig met dak- en thuis-

loze cliënten te kunnen. Wel proberen medewerkers hen zo goed en zo kwaad als het kan verder te helpen.

‘Dat is heel dubbel: het is een contra, maar we zijn er wel om ze door te verwijzen. Het is een tijdsinvestering van 3-4 gesprekken om ze op de juiste weg doorverwezen te krijgen.’ (maatschappelijk werker, Zorggroep Almere).

‘Niet dat we het niet proberen. We bekijken het per geval. De woningbouw zegt: “we nemen geen verslaafden”.’ (unitcoördinator, Meerkanten)

‘Wil iemand alleen een huis, dan gaan we toch in gesprek.’ (logistiek manager, CAD)

Dak- en thuislozen worden meestal doorverwezen. Niet omdat medewerkers ze niet willen helpen, maar simpelweg omdat ze niet de expertise en mogelijkheden hebben om hen adequaat te begeleiden. Het *huisvestingsprobleem* is niet makkelijk op te lossen en het hebben van huisvesting is vaak juist een voorwaarde voor het slagen van een behandeling.

‘Ze zijn soms langer dan 5 jaar thuisloos, hebben geen legitimatie. Ik heb er de ballen verstand van, hoe ze te helpen, wat te regelen. Wij mogen ons niet met huisvragen bemoeien. Alleen bij ernstig huiselijk geweld of als er een misdrijf is gepleegd tegen bewoners. Als ze gaan scheiden gaan we kijken of we creatief kunnen zijn, ze bij een tante kunnen slapen.’ (maatschappelijk werker, Zorggroep Almere)

‘Óf er is geen huisvesting geregeld. Dan ontgiften ze niet, blijven ze regulier gebruiken. Alleen ontgiften is leuk, maar als er geen vervolg is (huisvesting na opname in de kliniek)... Je geeft ze hoop.’ (unitcoördinator, Meerkanten)

Naast gebrek aan motivatie en het ontbreken van huisvesting, is er een derde contra-indicatie voor hulpverlening aan dak- en thuislozen die te maken heeft met de AWBZ; cliënten mogen formeel niet *bij meerdere instellingen ingeschreven* staan. Alleen de manager bedrijfsvoering van De Meregaard noemt dit expliciet, anderen meer verdekt.

‘Als iemand bijvoorbeeld contact heeft met CAD, dan zetten we paal en perk aan het aantal gesprekken.’ (maatschappelijk werker, Zorggroep Almere)

Registreren: signaleren en vastleggen

Bij de registratie van dak- en thuisloosheid kan enerzijds gedacht worden aan het signaleren van problemen in de woonsituatie tijdens gesprekken met de cliënt en anderzijds aan het vastleggen van gegevens hierover.

Mensenwerk en systeemlogheid

Signaleren en vastleggen zijn niet altijd gescheiden taken die behoren bij afzonderlijke functies. In de meeste gevallen leggen medewerkers de door hun uitgevoerde hulpverleningstrajecten zelf vast. Het is de coördinator, leider of manager die de grote lijnen in het oog houdt en bijvoorbeeld cijfers uit het registratiesysteem haalt voor het jaarverslag. Maar in veel gevallen hebben ook de praktijkwerkers een beeld van de doelgroep die wordt bereikt, omdat zij daar direct contact mee hebben of omdat ze aanwezig zijn bij casuïstiekbesprekingen.

Bij het interpreteren van de aangeleverde data voor de Flevomonitor is het goed voor ogen te houden dat registratie mensenwerk is waarin fouten kunnen sluipen. Daarbij zien sommige medewerkers überhaupt niet het nut van het vastleggen van gegevens, zij zullen het registratiesysteem slechts in beperkte mate voeden. Een uitvoerend maatschappelijk werker die als applicatiebeheerder tevens zijn collega's moet aanzetten hun hulpverleningstrajecten vast te leggen geeft toe: 'Wij zijn niet de beste vakgroep qua registratie. Het zijn anarchisten, vreselijk autonoom.' Kennelijk is er sprake van onderregistratie van personen en aard van de problematiek.

Daarnaast sluiten registratiesystemen niet altijd even goed aan op de praktijk. Terwijl ze uitgaan van multi-problematiek is het bij GGD (VVM) niet mogelijk meerdere problemen te registreren. De beleidsmedewerker die hierbij betrokken is: 'We registreren maar één probleem; het systeem laat niet meer toe. Vaak zijn het vier of vijf problemen. Maar alleen het probleem dat de melder aangeeft – waarmee die binnenkomt – wordt geregistreerd.' 'Per hulpvraag sluit je het af', vertelt ook de maatschappelijk werker van Zorggroep Almere. Op deze manier kunnen cliënten vaker voorkomen in de registratie en kan één cliënt meerdere hulpverleningstrajecten hebben; zoveel als het aantal problemen dat ze hebben.

Dak- en thuisloosheid bij dak- en thuislozenzorg

Feitelijk kunnen alle cliënten die bij instellingen voor dak- en thuislozen aankloppen, ook als dak- of thuisloos worden aangemerkt. In tegenstelling tot de andere zorginstellingen zijn de intake en registratie van de dak- en thuislozenzorg erop gericht de

woonsituatie van de cliënt goed in kaart te brengen, dat is immers het hoofdprobleem dat opgelost moet worden.

'Huisvesting' is het eerste onderwerp dat bevestigd en geregistreerd wordt. Arcuris vraagt de cliënt aan de hand van een intake-checklist om te beginnen naar zijn of haar woongeschiedenis, huidige woonsituatie, contact met de buurt, woonwensen, etc. Bij het Leger des Heils zijn 'huisvesting' en 'woonvaardigheden' de eerste twee onderwerpen op het formulier casebeschrijving. (werkdocumenten Arcuris en Perspectief)

Dak- en thuisloosheid bij andere instellingen

In hoeverre besteden andere zorginstellingen dan de dak- en thuislozenzorg aandacht aan en bieden ze ruimte voor het registreren van de woonsituatie van cliënten en daarmee dak- en thuisloosheid?

Bij instellingen die zich in de eerste plaats met andere problematiek dan dak- en thuisloosheid bezighouden, kan het aantal dak- en thuisloze cliënten meestal niet met één druk op de knop uit het geautomatiseerde registratiesysteem zichtbaar worden gemaakt. Of iemand dak- of thuisloos is, wordt niet expliciet en eenduidig geregistreerd. Jaarverslagen geven vooral inzicht in het organisatieproces: personeel, kwaliteit, productie. Dak- en thuisloosheid is daarin geen inhoudelijk thema.

Het registratiesysteem biedt vaak wel ergens enige ruimte om informatie te vermelden of aan te vinken over de woonsituatie, bijvoorbeeld 'zonder vaste woon- of verblijfplaats', 'wisselende leefomgevingen' of 'zwerfend'. Over het algemeen staat het bovendien in het dossier of de ontslagbrief als bekend is dat de cliënt dak- of thuisloos is, in ieder geval wanneer dat voor een eventuele doorverwijzing van belang is.

Op as IV van het voorgeschreven psychiatrische classificatiesysteem (DSM) dat beide ggz-instellingen (De Mergaard en Meerkanten) hanteren, kunnen de psychosociale factoren worden vermeld die van invloed zijn op de psychische gesteldheid of verslaving van de cliënt (as I), zoals schulden, werkloosheid, maar ook dat de cliënt geen vaste huisvesting heeft of zwerfend is. (veldnotities, De Mergaard en Meerkanten, 22 maart en 4 april 2007)

In het registratiesysteem van de discipline Maatschappelijk Werk van de Zorggroep Almere kan huisvesting als 'manifest probleem' worden aangevinkt. Dat betekent echter niet meteen dat iemand dak- of thuisloos is. 'Het kan ook burenruzie zijn', zegt de maatschappelijk werker en tevens applicatiebeheerder van zijn discipline (veldnotitie, Zorggroep Almere, 22 maart 2007)

Ook als dak- en thuisloosheid niet expliciet wordt vastgelegd, en het ontbreekt aan uitvoerige informatie over de woonsituatie, is dit soms toch nog na te gaan – zij het met enige inspanning. De manager bedrijfsvoering van De Meregaard (psychiatrie) vertelt dat je de woonsituatie en daarmee dak- en thuisloosheid eventueel zou kunnen afleiden uit ‘adres onbekend’. En ook bij de Zorggroep Almere wordt iets in die lijn geopperd:

‘Er staat niet: dakloos of thuisloos. We kunnen wel naar de adressen kijken. Als er een tijdelijk of postadres staat, kunnen we dakloosheid eruit halen. Maar dat is heel vervuild. Je kunt ook beide (‘huisvestingsprobleem’ en ‘adres onbekend’) linken, maar zelfs dan klopt het niet: Het kan ook een tiener zijn die tijdelijk ergens woont.’ (maatschappelijk werker, Zorggroep Almere)

Kortom, de woonsituatie wordt bij deze zorginstellingen niet zo gedetailleerd geregistreerd als andere leefgebieden/kenmerken van de cliënt en al helemaal niet zo uitvoering als het primaire probleem. Bij een instelling voor verslavingszorg wordt, naast de verslaving zelf, bijvoorbeeld meer aandacht besteed aan het registreren van onderliggende psychische factoren dan de woonsituatie. En als er in het registratiesysteem van een instelling al ruimte is om de woonsituatie te scoren, dan hoeft dit nog geen vast item te zijn waar bij intake over doorgevraagd wordt. Het is voor instellingen vaak ondoenlijk om alle mogelijke problemen te bespreken, bij de patiënt zou dit eveneens de irreële hoop scheppen dat voor al het besprokene een oplossing gevonden wordt.

‘Je moet zoveel bespreekbaar maken, maar je houdt ze een worst voor. Je wekt bij uitvragen de indruk dat je het ook gaat oplossen,’ is de reactie van de zorgcoördinator van CAD op onze vraag naar het bevragen en registreren van dak- en thuisloosheid. De logistiek manager benadrukt dat het vooral gaat om hun core-business: verslaving. (veldnotitie, CAD, 23 april 2007)

Registratie van verslaving, psychiatrie en huiselijk geweld

Dak- en thuisloosheid wordt niet altijd opgemerkt of vastgelegd bij instellingen voor psychiatrie en verslaving. Omgekeerd besteden instellingen voor dak- en thuislozen in de intake, begeleiding en registratie wel expliciet aandacht aan thema’s als psychiatrie en verslaving.

Door het Leger des Heils (Perspectief en Nachtopvang) en Arcuris voor crisisopvang en begeleid (zelfstandig) wonen wordt in de intake gevraagd naar tien respectievelijk acht zogenoemde klantindicatoren of levensgebieden. Psychische gesteldheid en verslaving zijn de vierde en vijfde klantindicator die het Leger des Heils onderscheidt. Bij Arcuris zijn verslaving en psychiatrie onderwerpen die aan bod komen bij het vierde levensgebied: psychisch functioneren. Ook in de registratiesystemen (Klimop/Clever) registreren de beide opvanginstellingen zowel of iemand verslaafd is en waaraan, als de psychiatrische stoornis waar de cliënt eventueel aan lijdt.

Maar ook bij dak- en thuisloze instellingen is het niet in alle gevallen mogelijk een volledig beeld te krijgen van de woonsituatie van een cliënt, laat staan dat er allerlei achtergrondgegevens over bijvoorbeeld verslaving en psychiatrie achterhaald en vastgelegd kunnen worden. Een cliënt verblijft soms namelijk slechts enkele nachten in de crisisopvang of krijgt alleen een postadres verstrekt; een puur administratieve afhandeling.

‘We krijgen er honderden binnen op jaarbasis. Kan zijn dat-ie twee nachten blijft en dan zie je die niet meer. Daar zie je geen overlap.’ (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils)

‘We hebben ook 240 postadressen dit jaar, dan weet je niet of ze verslaafd zijn, dakloos of iets dergelijks’ (unitleider Perspectief, Leger des Heils)

Behalve bij de Vrouwenopvang is huiselijk geweld bij geen van de instellingen een standaard topic. Het kan tijdens de intake wel naar voren komen. Bij Arcuris bijvoorbeeld, bij het bespreken van het levensgebied ‘sociaal functioneren’. Doordat de hulpverlener van deze opvanginstelling de cliënten, waarover hij data heeft geleverd voor de monitor, allemaal persoonlijk kent kon hij uit de ruime registratiecategorie ‘problemen met partner’ afleiden in hoeveel gevallen het huiselijk geweld betrof.

Gecombineerde problemen

Huisvesting is volgens de medewerkers van beide dak- en thuisloze instellingen (Arcuris en Leger des Heils) het probleem dat het meest voorkomt bij de doelgroep. Het tweede meest voorkomende probleem dat daarmee samenhangt is financiën. ‘Schulden, dat heeft bijna iedereen, 99 procent,’ schat de unitleider van Perspectief. Naast huisvestings- en financiële problemen zien de medewerkers van deze zorginstellingen ook redelijk wat verslavings- en psychiatrische problemen bij hun cliënten.

‘Eigenlijk is er bij allen sprake van verslaving of psychiatrie, vaak een combinatie. Bij de jongere groep is het wiet. Bij de harde kern: harddrugs, cocaïne, heroïne en een enkeling is aan de peppers. Ze gebruiken alles wat voor handen is. Als we hier pillen laten liggen zijn ze weg, of het nou peppers of downers zijn. En vooral veel schizofrenie, is de ergste vorm.’ (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils)

Van de 35 cliënten die nu een plek hebben in Perspectief zijn er 2 verslaafd en van de 18 individuen (gezinnen niet meegeteld) hebben er 6 psychische problemen, is de indruk van de unitleider (veldnotitie, Perspectief, 22 maart 2007)

‘Bij een gedeelte vermoeden we het (verslaving), bij een gedeelte weten we het niet’. Bij ongeveer 10% is er een vermoeden en bij 5% is het bekend, schat de hulpverlener. ‘Softdrugs wordt heel veel gebruikt,’ zegt hij. Bezit en gebruik in huis mag niet. De belangrijkste voorwaarde met kinderen in huis is echter dat ze aanspreekbaar zijn. Die percentages zijn ongeveer hetzelfde voor psychiatrie, denkt hij. ‘Maar een heel gedeelte is verborgen.’ (veldnotitie, Arcuris, 4 april 2007)

Uit de interviews blijkt verder dat bij De Meregwaard, Meerkanten en CAD overlap in problematiek zit; de doelgroep van alle drie de instellingen heeft vooral met verslavings- en psychiatrische problemen te maken. Bij beide verslavingsinstellingen Meerkanten en CAD komt verslaving vanzelfsprekend het meest voor en bij De Meregwaard juist psychiatrie. Psychiatrische problemen worden ook door medewerkers van GGD (VVM) genoemd, bij het Maatschappelijk Werk van Zorggroep Almere komen vooral cliënten met psychosociale problemen, die in sommige gevallen wel neigen naar een stoornis. Maar hier mist weer ‘huisvesting’ ofwel ‘dak- of thuisloosheid’; door geen van deze vijf instellingen wordt dit genoemd als een veelvoorkomend probleem.

We zien dus een duidelijke tweedeling tussen de dak- en thuislozenzorg en met name de instellingen voor verslavingszorg en psychiatrie (zie tabel 4.1). Er wordt wel aandacht aan besteed, maar de verslavings- of psychiatrische problemen staan bij dak- en thuisloze instellingen niet voorop. ‘Wij leveren onderdak en begeleiden naar zelfstandigheid. Dat is onze core-business,’ benadrukt de unitleider van Perspectief. Omgekeerd komen cliënten van instellingen voor verslavingszorg, psychiatrie, maatschappelijk werk en huiselijk geweld daar niet in de eerste plaats om geholpen te worden met een huisvestingsprobleem. De verslaving, psychiatrische stoornis, overlast, het relatieprobleem of huiselijk geweld staat centraal.

Tabel 4.1 Eerste en tweede probleem

	1 ^e probleem	2 ^e probleem
Dak- en thuislozenzorg		
Leger des Heils	huisvesting	financiën
Arcuris	huisvesting	financiën
Overige instellingen		
CAD (verslavingszorg)	verslaving	psychiatrie en persoonlijkheid
GGD (VVM)	financiën	psychiatrie
Meerkanten (verslavingszorg)	verslaving	psychiatrie
De Mergaard (psychiatrie)	psychiatrie	verslaving
Zorggroep Almere (maatschappelijk werk)	psychosociale problemen	financiën

‘Voor een deel is er overlap, zien we mensen van ons waarvan we niet wisten dat ze op straat leven, voor een deel boor je een andere markt aan,’ aldus de logistiek manager van CAD. In overleg met andere instellingen komt CAD niet altijd bekende cliënten tegen, maar wordt ook een nieuwe doelgroep besproken: ‘Die bij ons niet binnen is, dit zijn bijvoorbeeld mensen die nog in de ontkenning van het gebruik zitten.’ (veldnotitie, CAD, 23 april 2007)

De twee dak- en thuisloze instellingen Arcuris en Leger des Heils hebben wel enige overlap in problematiek met GGD (VVM) en het Maatschappelijk Werk van Zorggroep Almere; alle vier de instellingen geven namelijk aan dat het overgrote merendeel van hun cliënten schulden heeft. De cliënten van GGD (VVM) en het Maatschappelijk werk hebben vaak nog wel een huis, maar bij sommigen is de financiële situatie dusdanig slecht dat uithuiszetting dreigt.

‘Eerst waren er geen schulden. Maar Almere is in groei, na drie slechte jaren nemen de schulden toe. Schulden gaan samen met depressie en piekeren, dat is niet goed voor de relatie.’ (maatschappelijk werker, Zorggroep Almere)

Huiselijk geweld komt voor (ook bij andere instellingen dan de Vrouwenopvang), maar de meeste instellingen hebben daar niet volledig zicht op.

Samenwerking

Een aantal medewerkers verbaast zich over de geconstateerde geringe overlap in de Flevomonitor. Zeker omdat sommige instellingen te maken hebben met cliënten met vergelijkbare problematiek. De overlap bij dak- en thuisloze cliënten is er wel, in die zin dat ze bij verschillende zorginstellingen binnenkomen, maar het gaat slechts om een kleine groep.

‘Bij de 15 man, de harde kern groep, daar heb je overlap. Het gaat bij hen altijd in een cirkel: of in de gevangenis, of bij ons of vrienden of bijvoorbeeld in een psychiatrisch centrum.’ (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils)

Deze groep dak- en thuislozen heeft soms gelijktijdig met verschillende instanties te maken, maar meestal volgen de verschillende hulpvormen elkaar op; de doelgroep ‘shopt’ en wordt ‘rondgepompt’.

‘Kan zijn dat ze bij De Meregwaard zijn behandeld, dan komen ze hier voor hun verslaving. Is die behandeling doorlopen komen de psychiatrische problemen weer meer op de voorgrond. Deze groep (dubbele diagnose) valt precies overal tussen, de instellingen verwijzen naar elkaar: om te beginnen moet het verslavingsstuk opgepakt worden of andersom, juist eerst die psychiatrische stoornis.’ (unitcoördinator, Meerkanten)

‘Ze zijn vaak wel bekend bij instellingen voor verslaving of psychiatrie, maar vaak niet meer in behandeling’ (unitleider Perspectief, Leger des Heils).

‘Of ze zijn daar (instelling voor verslavingzorg en psychiatrie) wel geweest, maar willen geen hulp meer. Worden wel besproken in het netwerk, maar zijn nu niet in behandeling – maar dat kan wel weer gebeuren. Andersom horen wij ook over cliënten.’ (medewerker en trajectbegeleider Nachtopvang, Leger des Heils)

Naast de bestaande persoonlijke contacten tussen medewerkers is de samenwerking rond (potentiële) dak- en thuislozen sinds 2005 meer geformaliseerd in overlegvormen en gezamenlijke plannen van aanpak. Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid wordt getracht de dak- en thuislozen in beeld te krijgen en te houden en gezamenlijk te werken aan hun problemen. ‘Hier in Lelystad zijn we wel heel erg voor deze groep bezig, maar het is één instelling die daarmee bezig is. Bijvoorbeeld als iemand zwakzinnig is neemt MEE het voortouw, maar we denken allemaal mee,’ vertelt de medewerker en trajectbegeleider van Nachtopvang.

Tabel 4.2 Samenwerkingsvormen

Samenwerkingsverband	Deelnemers
Gezamenlijke aanpak dubbele diagnose	CAD, Meerkanten, De Meregwaard
Straatteam: signaleren van problemen bij daklozen op straat	Leger des Heils, CAD, De Meregwaard, Kwintes, GGD
Spreekuur verslavingzorg en psychiatrie	Leger des Heils, Meerkanten, CAD
In- en doorstroomoverleg maatschappelijke opvang	Leger des Heils, Arcuris, Kwintes, De Meregwaard, CAD, MEE IJsseloevers, GGD

Doorverwijzing

Uit de registraties van Noodopvang Perspectief en de Nachtopvang van het Leger des Heils en Arcuris valt af te leiden dat een flink deel van de klanten van deze instellingen op eigen initiatief binnenkomt. En dus niet via instanties voor bijvoorbeeld psychiatrie of verslaving. Op hun beurt lijken Perspectief en Nachtopvang vooral naar andere afdelingen binnen de eigen organisatie door te verwijzen. Arcuris verwijst wel relatief veel door naar andere instanties voor begeleid wonen, crisisopvang, maatschappelijk werk, psychiatrie, vrouwenopvang, en verslaving, maar ook hier is ruim 40% (nog) niet doorverwezen. Hoewel er volgens de medewerkers wel sprake is van gecombineerde problematiek en gezamenlijke aanpak, blijkt er uit de registratie dus weinig doorverwijzing plaats te vinden tussen de instellingen.

Samenvatting en conclusie

Waarom zien we dak- en thuislozen niet terug bij de verschillende instellingen voor maatschappelijke opvang? In dit hoofdstuk zijn verschillende verklaringen naar voren gekomen voor de geringe overlap tussen instellingen.

De omvang van **echte dakloosheid** in Flevoland is gering, het gaat slechts om een kleine harde kern. Medewerkers van instellingen hebben het wel over thuisloze cliënten: mensen die geen vast woonadres hebben, maar wel een dak boven het hoofd, of een (tijdelijke) slaapplek. Thuisloosheid is deels onzichtbaar door 'de verbondenheid in de polder', de bereidheid om elkaar op te vangen. Toch zijn er fors wat thuislozen in opvangcentra, inclusief kinderen met ouders, die door financiële of relationele problemen op straat zijn komen te staan.

Daar waar wel sprake is van dak- of thuisloosheid, gaat het niet in alle gevallen om **multi-problematiek**; niet iedere dak- of thuisloze is meteen ernstig verslaafd of psychiatrisch. Bed, bad en brood is soms alles wat ze nodig hebben.

Voor dak- en thuislozen die wel extra zorg nodig hebben, zijn de **drempels** van sommige instellingen te hoog om binnen te komen. Door regelgeving, contra-indicaties en de structuur van de hulpverlening worden dak- en thuislozen (bedoeld of onbedoeld) buitengesloten. Drie contra-indicaties die instellingen hanteren zijn: gebrek aan motivatie, het ontbreken van huisvesting en het reeds ingeschreven staan bij een andere instelling.

Daarnaast vindt er **onderregistratie** plaats doordat dak- of thuisloosheid niet wordt opgemerkt of vastgelegd. De intake en registratie van andere instellingen dan de dak- en thuislozenzorg is er niet op gericht de woonsituatie tot in detail vast te leggen. Andersom is de dak- en thuislozenzorg redelijk alert op verslavings- en psychiatrische problematiek.

Tot slot richten instellingen zich op hun '**core-business**', ondanks de gecombineerde problematiek gaat de aandacht vooral uit naar het primaire probleem. Terwijl huisvesting het meest voorkomende probleem is van de doelgroep van de dak- en thuislozenzorg, wordt dak- en thuisloosheid bij cliënten van de andere zorginstellingen meer sporadisch als belangrijk probleem gesignaleerd. Daar zijn verslaving, psychiatrie en financiën de meest voorkomende problemen. Een krachtige focus op deelproblematiek kan echter leiden tot versnippering.

5 TRENDS

Om iets te kunnen zeggen over trends in kwetsbare groepen in Flevoland volstaat het niet zomaar de databestanden van 2005 en 2006 naast elkaar te leggen. Een periode van twee jaar is om te beginnen te kort om trend te kunnen ontwaren. Maar bovendien is de dekking van de Flevomonitor voor 2006 completer dan voor 2005. Wanneer meer instellingen gegevens leveren, kun je grotere aantallen verwachten. En dat blijkt ook: het aantal verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld is in de monitor van 2006 tot wel 55% groter dan in 2005.

	2005	2006	stijging
Aantallen			
verslaafden	873	1 356	55%
dak- en thuislozen	153 dakloos ± 600 thuisloos	1 016	35%
slachtoffers van huiselijk geweld	1 520	1 818	20%

Deze kennelijke stijging in aantallen komt dus doordat verschillende instellingen hebben bijgedragen aan beide monitors. In 2005 was MEE IJsseloevers ook opgenomen in de monitor; in 2006 zijn geen data geleverd. Andersom zijn in 2006 Kwintes en Meerkanten weer opgenomen, terwijl deze in 2005 ontbraken. Ook zijn in 2006 de Leger des Heils afdelingen Intensieve Gezinsopvang, Nos pa Nos, Room4U, Un kas Kaloroso en de postadressen toegevoegd. Daarnaast is door twee instellingen in 2005 (CAD: nieuwe instromers ontbreken) of 2006 (Zorggroep Almere: lopende hulpverleningstrajecten ontbreken) een incompleet databestand geleverd.

Willen we een eerlijke vergelijking maken tussen 2005 en 2006, dan moeten we bovengenoemde vindplaatsen buiten beschouwing laten. De registraties van de volgende instellingen worden wel gebruikt:

- Arcuris
- GGD meldpunt Verwaarlozing, Vervuiling en Mishandeling
- Leger des Heils (exclusief genoemde afdelingen)
- De Meregwaard
- Politie
- Rehoboth
- Vrouwenopvang
- Zorggroep Oude en Nieuwe Land

Dit levert een totaalbestand op van **2 890** unieke personen uit 2005 en **3 010** unieke personen uit 2006.

In de volgende paragrafen kijken we naar veranderingen in het aantal, maar vooral de kenmerken van verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld tussen 2005 en 2006. Voor zover die dus in deze selectie van instellingen terug te vinden zijn. Ten behoeve van statistische vergelijking zijn etniciteit en gemeente teruggebracht tot drie categorieën.

We hanteren voor 2005, met terugwerkende kracht, dezelfde definitie van dak- en thuisloosheid als we in 2006 hebben gedaan. Klanten van Arcuris, Leger des Heils en Rehoboth worden dus allemaal als dak- en thuisloos aangemerkt, aangevuld met de als dakloos geregistreerde klanten van andere instellingen.

Verslaafden

Vooraf door het ontbreken van de gegevens van Meerkanten en de onvolledige gegevens van CAD, was het aantal verslaafden in de totale Flevomonitor van 2005 veel kleiner dan in 2006. Maar ook in de selectie van vergelijkbare bestanden is er een verschil van ruim vijftig procent: **138** in 2005 ten opzichte van **229** in 2006. Een toename van het aantal verslaafden binnen de instanties is natuurlijk niet onmogelijk – bijvoorbeeld door een grotere beschikbaarheid of bereikbaarheid van de hulpverlening – maar een dergelijke snelle stijging van het aantal verslaafden in Flevoland lijkt toch onwaarschijnlijk. Waarschijnlijker is het dat de registratie van verslaving bij instellingen (die niet primair gericht zijn op verslaving) verbeterd is. Ook de toename van het aandeel allochtonen is vermoedelijk deels te wijten aan verbeteringen in de registratie van geboorteland van de klant en zijn/haar ouders. Wat betreft geslacht, leeftijd en gemeente is het profiel namelijk gelijk gebleven.

Tabel 5.1 Verslaafden in 2005 en 2006

	2005	2006	<i>p</i>
Geslacht			
man	69%	67%	<i>n.s.</i>
vrouw	31%	33%	
Leeftijd			
jonger dan 20	5%	4%	<i>n.s.</i>
20 t/m 29	20%	20%	
30 t/m 39	18%	19%	
40 t/m 49	28%	25%	
50 t/m 59	21%	22%	
60 en ouder	8%	11%	

Tabel 5.1 Verslaafden in 2005 en 2006 (vervolg)

	2005	2006	<i>p</i>
Etniciteit			
Nederlands	98%	84%	
Surinaams	0%	2%	
Antilliaans	0%	2%	
Turks	1%	1%	
Marokkaans	0%	4%	
overig niet-westers	1%	3%	
overig westers	0%	4%	
Nederlands	97%	84%	***
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	1%	9%	
overig allochtoon	1%	7%	
Gemeente			
Almere	65%	64%	
Lelystad	8%	13%	
Dronten	5%	7%	
Noordoostpolder	3%	5%	
Urk	0%	0%	
Zeewolde	4%	2%	
Buiten Flevoland	116%	7%	
Almere	65%	64%	<i>n.s.</i>
andere gemeente in Flevoland	20%	29%	
buiten Flevoland	16%	7%	
Totaal			
aantal in selectie van registraties	138	229	

Dak- en thuislozen

Het aantal dak- en thuislozen is in de selectie van databestanden in 2006 juist kleiner dan in 2005. Het aantal daalde van **821** naar **724**.⁸ Of deze daling een weerspiegeling is van de werkelijkheid, of dat dit berust op toeval of de selectie van instellingen, is speculatie. In de toekomst geeft de monitor hier wellicht meer duidelijkheid over. Het profiel van de dak- en thuislozen is wat betreft geslacht en leeftijd onveranderd. Het aandeel allochtonen lijkt groter, maar een verbetering in de registratie van geboorteland ligt meer voor de hand. Het aandeel dak- en thuislozen afkomstig van buiten de provinciegrens lijkt te zijn gedaald.

⁸ In de Flevomonitor van 2005 werden 153 daklozen geïdentificeerd. Daarnaast werd het aantal thuislozen op ± 600 geschat; vooral op basis van het aantal klanten van het Leger des Heils. Een totaal dus van circa 750 dak- en thuislozen. Achteraf blijkt dit een onderschatting. Volgens de nieuwe definitie van dak- en thuisloosheid, waarbij naast het Leger des Heils ook Arcuris en Rehoboth als vindplaatsen van dak- en thuislozen worden aangemerkt, komt het aantal dak- en thuislozen ver boven de 750 uit op 821.

Tabel 5.2 Dak- en thuislozen in 2005 en 2006

	2005	2006	<i>p</i>
Geslacht			
man	61%	59%	<i>n.s.</i>
vrouw	39%	41%	
Leeftijd			
jonger dan 20	17%	17%	<i>n.s.</i>
20 t/m 29	31%	33%	
30 t/m 39	20%	20%	
40 t/m 49	20%	18%	
50 t/m 59	8%	8%	
60 en ouder	4%	4%	
Etniciteit			
Nederlands	89%	64%	
Surinaams	3%	12%	
Antilliaans	2%	7%	
Turks	1%	2%	
Marokkaans	1%	3%	
overig niet-westers	3%	10%	
overig westers	2%	3%	
Nederlands	89%	64%	****
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	6%	24%	
overig allochtoon	5%	13%	
Gemeente			
Almere	34%	44%	
Lelystad	17%	25%	
Dronten	2%	2%	
Noordoostpolder	3%	3%	
Urk	2%	0%	
Zeewolde	4%	2%	
Buiten Flevoland	39%	25%	
Almere	34%	44%	****
andere gemeente in Flevoland	28%	31%	
buiten Flevoland	39%	25%	
Totaal			
aantal in selectie van registraties	821	724	

Slachtoffers huiselijk geweld

Het aantal slachtoffers van huiselijk geweld in vooral de registratie van de politie is flink toegenomen tussen 2005 en 2006: het totaal steeg van 1 282 naar 1 677. Waarschijnlijk is de stijging deels te wijten aan verbeterde herkenning, meldingsbereidheid en registratie van huiselijk geweld. Niet alleen bij de politie, maar wellicht ook bij andere instanties. Het profiel van de slachtoffers is onveranderd gebleven. Het zijn vooral – maar zeker niet uitsluitend – autochtone vrouwen van rond de 35 jaar. Vergeleken met de algemene bevolking van Flevoland, waar ongeveer 26% van de

vrouwen allochtoon is, zijn de allochtone vrouwen in de registraties met 30% wel iets oververtegenwoordigd.

Tabel 5.3 Slachtoffers huiselijk geweld in 2005 en 2006

	2005	2006	<i>p</i>
Geslacht			
man	21%	23%	<i>n.s.</i>
vrouw	79%	77%	
Leeftijd			
jonger dan 20	11%	14%	<i>n.s.</i>
20 t/m 29	25%	26%	
30 t/m 39	29%	29%	
40 t/m 49	23%	22%	
50 t/m 59	9%	7%	
60 en ouder	3%	3%	
Etniciteit			
Nederlands	70%	69%	
Surinaams	10%	11%	
Antilliaans	3%	2%	
Turks	1%	2%	
Marokkaans	4%	4%	
overig niet-westers	7%	8%	
overig westers	4%	5%	
Nederlands	70%	69%	<i>n.s.</i>
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	19%	19%	
overig allochtoon	11%	12%	
Gemeente			
Almere	57%	56%	
Lelystad	22%	22%	
Dronten	5%	6%	
Noordoostpolder	8%	7%	
Urk	1%	1%	
Zeewolde	3%	3%	
Buiten Flevoland	5%	6%	
Almere	57%	56%	<i>n.s.</i>
andere gemeente in Flevoland	38%	39%	
buiten Flevoland	5%	6%	
Totaal			
aantal in selectie van registraties	1282	1677	

6 OVERZICHT PER INSTELLING

Arcuris (IrisZorg)

Geslacht		
Man	40	35%
Vrouw	76	65%
Leeftijd		
jonger dan 20	6	5%
20 t/m 29	40	35%
30 t/m 39	35	30%
40 t/m 49	24	21%
50 t/m 59	8	7%
60 en ouder	2	2%
Etniciteit		
Nederlands	74	64%
Surinaams	10	9%
Antilliaans	5	4%
Turks	5	4%
Marokkaans	7	6%
overig niet-westers	12	10%
overig westers	3	3%
Gemeente		
Almere	12	10%
Lelystad	28	24%
Dronten	1	1%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	1	1%
Buiten Flevoland	73	64%

Inkomen		
geen	17	15%
loondienst	15	13%
uitkering	82	71%
anders	2	2%
Woonsituatie		
ouderlijk huis	0	0%
zelfstandig	0	0%
opvang en begeleiding	116	100%
institutioneel	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	0	0%
alleenstaand zonder kind(eren)	55	47%
alleenstaand met kind(eren)	46	40%
met partner zonder kind(eren)	8	7%
met partner met kind(eren)	7	6%
anders	0	0%

Arcuris (sinds januari 2007 IrisZorg) is een instelling voor maatschappelijke opvang in Lelystad. Deze heeft gegevens geleverd over de algemene 24-uurs crisisopvang voor dak- en thuislozen en begeleid (zelfstandig) wonen.

Arcuris leverde een databestand met **116 unieke personen**, waarvan er 5 tweemaal voorkomen. Driemaal liep het traject van de crisisopvang naar begeleid wonen.

Tweederde van de klanten van Arcuris is vrouw. De gemiddelde leeftijd is 35 jaar. Etniciteit (op basis van geboorteland) is vaak Nederlands. Surinamers vormen de grootste etnische minderheidsgroep. Meer dan de helft van de klanten komt van over de provinciegrens.

De woonsituatie voor alle 116 klanten betreft de woonsituatie opvang of begeleid wonen, zoals verzorgd door de instelling. Uit de samenstelling van het huishouden blijkt dat Arcuris vooral alleenstaanden of alleenstaande ouders opvangt. De gegevens van de kinderen worden niet afzonderlijk geregistreerd. Ruim tweederde van de klanten heeft een uitkering. Gegevens over opleidingsniveau zijn incompleet.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 0 en de 1518 dagen. Het gemiddelde is 54 dagen (ruim 2 maanden).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	12	10%
<i>alcohol</i>	3	3%
<i>harddrugs</i>	5	4%
<i>softdrugs</i>	2	2%
dak- en thuisloos	116	100%
<i>dakloos</i>	113	97%
slachtoffer huiselijk geweld	30	26%
schulden	81	70%

Er is sprake van verslaving bij 12 klanten. Op drie na, zijn alle klanten dakloos.⁹ Gezien de aard van de instelling, worden alle klanten tot de groep dak- en thuislozen gerekend. Huiselijk geweld wordt gemeld bij 30 klanten. Ruim tweederde heeft schulden.

⁹ Deze drie personen kunnen tijdelijk niet thuis verblijven ('time-out').

CAD (Tactus)

Geslacht		
Man	657	75%
Vrouw	219	25%
Leeftijd		
jonger dan 20	98	11%
20 t/m 29	177	20%
30 t/m 39	199	23%
40 t/m 49	240	27%
50 t/m 59	134	15%
60 en ouder	28	3%
Etniciteit		
Nederlands	378	74%
Surinaams	28	6%
Antilliaans	16	3%
Turks	2	0%
Marokkaans	13	3%
overig niet-westers	33	7%
overig westers	38	7.5%
Gemeente		
Almere	458	52%
Lelystad	258	30%
Dronten	55	6%
Noordoostpolder	63	7%
Urk	11	1%
Zeewolde	23	3%
Buiten Flevoland	8	1%

de overige personen is driekwart Nederlands. Zoals te verwachten komen de meeste klanten uit Almere en Lelystad.

Inkomen		
geen	90	13%
loondienst	280	40%
uitkering	297	43%
anders	27	4%
Woonsituatie		
ouderlijk huis	123	16%
zelfstandig	511	73%
opvang en begeleiding	22	3%
institutioneel	22	3%
dak- en thuisloos	25	4%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	123	17%
alleenstaand zonder kind(eren)	188	27%
alleenstaand met kind(eren)	50	7%
met partner zonder kind(eren)	119	17%
met partner met kind(eren)	153	22%
anders	73	10%

Het Consultatiebureau voor alcohol en Drugs (CAD) is onderdeel van Stichting Cad Flevoland, Noordwest-Veluwe en Zwolle e.o. (in 2006 gefuseerd met Tactus) en biedt ambulante verslavingszorg aan mensen met alcohol-, drugs- en gokproblemen of andere vormen van verslaving.

Het CAD leverde een databestand met **876 unieke personen**, waarvan er 21 tweemaal voorkomen in het bestand. Het gaat hier om mensen wier behandeling is beëindigd en opnieuw gestart in 2006.

Driekwart is man. De gemiddelde leeftijd is 37 jaar. Van 368 van de 876 personen (42%) is de etniciteit (op basis van het geboorteland van vader en moeder) onbekend. Van

Het merendeel woont zelfstandig. Ongeveer één op de zes woont nog thuis bij ouder(s) of verzorger(s). Het aandeel alleenstaanden (34%) en gehuwden of samenwonenden (39%) is ongeveer even groot. Gegevens over inkomen en opleidingsniveau zijn incompleet.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 1 en de 1426 dagen. Het gemiddelde is 174 dagen (ongeveer een half jaar).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	732	84%
<i>alcohol</i>	271	31%
<i>harddrugs</i>	268	31%
<i>softdrugs</i>	140	16%
dak- en thuisloos	25	3%
<i>dakloos</i>	25	3%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Hoewel het CAD een instelling voor verslavingszorg is, is bij 144 cliënten geen verslaving geregistreerd. Dit kunnen deels 'nevencliënten' zijn: personen uit de omgeving van verslaafden, die worden betrokken in de behandeling. Maar mogelijk is

ook bij een deel het middel niet geregistreerd. Alcohol- en harddrugverslaafden (vooral opiaten) vormen de grootste groepen in het bestand. Softdrugverslaving komt minder vaak voor. Van 25 personen is bekend dat zij dakloos zijn. Huiselijk geweld en schulden worden niet geregistreerd.

GGD/VVM (Vangnet & Advies)

Geslacht		
man	191	48%
vrouw	211	52%
Leeftijd		
jonger dan 20	7	2%
20 t/m 29	55	15%
30 t/m 39	70	19%
40 t/m 49	96	25%
50 t/m 59	62	16%
60 en ouder	88	23%
Gemeente		
Almere	165	41%
Lelystad	117	29%
Dronten	45	11%
Noordoostpolder	60	15%
Urk	1	0%
Zeewolde	19	5%
Buiten Flevoland	0	0%

Het advies- en meldpunt Verwaarlozing, Vervuiling en Mishandeling (VVM: sinds 2007 Vangnet & Advies) is een afdeling van de GGD die ernstige (hygiënische) woonproblematiek en overlast in heel Flevoland opspoorde. Ook wordt opgetreden bij signalen van mishandeling van volwassenen en ouderen.

De GGD/VVM leverde een databestand met **424 unieke personen**, waarvan 18 personen in 2006 uitgestroomd (uitgeschreven) en

later datzelfde jaar weer opnieuw ingestroomd (aangemeld) zijn.

Er zijn ongeveer evenveel mannen als vrouwen. De gemiddelde leeftijd ligt met 47 jaar relatief hoog. Etniciteit ontbreekt in de registratie. De meeste klanten komen uit Almere en Lelystad.

Woonsituatie		
ouderlijk huis	0	0%
zelfstandig	374	93%
opvang en begeleiding	0	0%
institutioneel	11	3%
dak- en thuisloos	19	5%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	19	5%
alleenstaand zonder kind(eren)	227	56%
alleenstaand met kind(eren)	75	18%
met partner zonder kind(eren)	35	9%
met partner met kind(eren)	51	13%
anders	0	0%

Verreweg de meeste klanten wonen zelfstandig (vaak in een huurwoning). Meer dan de helft woont alleen. In ongeveer een derde van de gevallen zijn er kinderen in het huishouden. Gegevens over opleidingsniveau ontbreken. Gegevens over inkomen zijn incompleet.

Tussen aanmelding en uitschrijving zitten 0 tot 1057 dagen, gemiddeld 85 dagen (ongeveer 3 maanden).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	64	15%
<i>alcohol</i>	48	11%
<i>harddrugs</i>	17	4%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	19	5%
<i>dakloos</i>	19	5%
slachtoffer huiselijk geweld	15	4%
schulden	153	82%

Van 64 personen is bekend dat zij verslaafd zijn, vaak gaat het om alcohol. Er staan 19 daklozen geregistreerd. Huiselijk geweld speelt bij 15 personen. Een grote meerderheid van de klanten heeft schulden.

Kwintes

Gemeente		
Almere	254	91%
Lelystad	3	1%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	21	8%
Buiten Flevoland	2	1%

Kwintes biedt informatie, advies, begeleiding, beschermd wonen, dagbesteding en bemoeizorg aan mensen met psychische problemen die moeite hebben zelfstandig te leven. Het werkgebied omvat heel Flevoland en delen van Utrecht en Zuid-Holland.

De geleverde gegevens zijn afkomstig van beschermd wonen, woonbegeleiding en dagactiviteitencentrum van Kwintes regio Zuid Flevoland. Het databestand van Kwintes regio Midden-Noord Flevoland is helaas in het elektronische dataverkeer blijven steken.

Kwintes leverde een databestand met **286 unieke personen**, waarvan er 33 tweemaal en 2 driemaal voorkomen in het bestand.¹⁰ Dit zijn personen die in 2006 zijn uitgeschreven en (vrijwel altijd op dezelfde dag) weer bij dezelfde voorziening zijn aangemeld. Doorstroom van bijvoorbeeld beschermd wonen naar begeleid wonen komt niet voor.

Jammer genoeg zijn alleen gegevens over de gemeente van herkomst en woon-/leefsituatie geleverd; de laatste zijn bovendien incompleet. Verreweg de meeste klanten van Kwintes regio Zuid zijn afkomstig uit Almere.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 0 en de 2128 dagen. Het gemiddelde is 336 dagen (bijna een jaar).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Gegevens over problematiek ontbreken in het aangeleverde bestand. Geen van de personen staat dus geregistreerd als verslaafd, dakloos of slachtoffer van huiselijk geweld.

¹⁰ Van de oorspronkelijke 414 records zijn 91 identieke kopieën verwijderd.

Leger des Heils

Geslacht		
Man	523	65%
Vrouw	278	35%
Leeftijd		
jonger dan 20	155	19%
20 t/m 29	263	33%
30 t/m 39	149	19%
40 t/m 49	136	17%
50 t/m 59	72	9%
60 en ouder	26	3%
Etniciteit		
Nederlands	412	56%
Surinaams	108	15%
Antilliaans	87	12%
Turks	9	1%
Marokkaans	16	2%
overig niet-westers	76	10%
overig westers	26	4%
Gemeente		
Almere	425	60%
Lelystad	153	21%
Dronten	5	1%
Noordoostpolder	9	1%
Urk	1	0%
Zeewolde	11	2%
Buiten Flevoland	110	15%

Het Leger des Heils is een landelijke instelling voor maatschappelijke opvang. In Flevoland zijn verschillende afdelingen actief: van nachtopvang voor zwervers tot woonbegeleiding.

Het Leger des Heils Flevoland heeft voor elke afdeling een afzonderlijk databestand aangeleverd. De 13 bestanden tezamen bevatten **801 unieke personen**, waarvan er 138 ten minste tweemaal voorkomen in het bestand.¹¹ In vrijwel alle gevallen betreft het hier personen die in 2006 contact hadden met twee of meer verschillende afdelingen van het Leger des Heils. De meeste overlap is te vinden tussen de nachtopvang, noodopvang en postadressen: 67 personen.

Daarnaast is er redelijk wat overlap tussen de noodopvang en de intensieve gezinsbegeleiding (27 personen) en de noodopvang en begeleid wonen (12 personen).

Tweederde van de klanten van het Leger des Heils is man. De gemiddelde leeftijd is 31 jaar. De meerderheid heeft een Nederlandse etniciteit (gebaseerd op nationaliteit en geboorteland van de moeder). Surinamers en Antillianen vormen de grootste etnische minderheidsgroepen. Gemeente van herkomst is meestal Almere of Lelystad, hoewel een zesde van buiten Flevoland komt.

Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	9	1%
alleenstaand zonder kind(eren)	131	16%
alleenstaand met kind(eren)	491	62%
met partner zonder kind(eren)	80	10%
met partner met kind(eren)	86	11%
anders	0	0%

De meeste klanten zijn, op het moment van registratie bij het Leger des Heils, alleenstaanden met kinderen. Gegevens van die kinderen in de opvang worden soms geregistreerd, maar meestal wordt alleen in-

¹¹ Van de oorspronkelijke 1047 records zijn 2 identieke kopieën en 90 aanmeldingen zonder instroom verwijderd (MST uitgezonderd).

formatie van de hoofdaanmelder genoteerd. Gegevens over opleiding, inkomen en woonsituatie zijn incompleet.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 0 en de 1271 dagen. Het gemiddelde is 158 dagen (ca. 5 maanden).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	23	3%
<i>alcohol</i>	9	1%
<i>harddrugs</i>	4	1%
<i>softdrugs</i>	7	1%
dak- en thuisloos	801	100%
<i>dakloos</i>	159	20%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	25	3%

Gegevens over problematiek ontbreken bij 335 van de 801 personen in het bestand (42%). Verslaving wordt gemeld bij 23 personen; dakloosheid bij 36 personen. Huiselijk geweld wordt niet geregistreerd. Bij 25 personen worden schulden gemeld.

De basisgegevens van klanten van de 13 afzonderlijke afdelingen van het Leger de Heils worden in de volgende tabellen weergegeven.

Begeleid Wonen Almere

Begeleid Wonen Almere (BWA) van het Leger des Heils zorgt voor begeleiding na een opvangperiode aan jongeren, gezinnen en volwassenen, gericht op het aanleren van woonvaardigheden. De begeleiding vindt plaats in reguliere huurwoningen.

De BWA registratie van 2006 bevat gegevens van **79** unieke personen.

Geslacht		
Man	38	48%
Vrouw	41	52%
Leeftijd		
jonger dan 20	8	10%
20 t/m 29	30	38%
30 t/m 39	13	17%
40 t/m 49	20	25%
50 t/m 59	7	9%
60 en ouder	1	1%
Etniciteit		
Nederlands	51	65%
Surinaams	6	8%
Antilliaans	9	12%
Turks	1	1%
Marokkaans	2	3%
overig niet-westers	6	8%
overig westers	3	4%
Gemeente		
Almere	45	65%
Lelystad	10	15%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	1	1%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	13	19%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	2	5%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	1	3%
dak- en thuisloos	79	100%
dakloos	17	44%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	23	59%

Enkeltje Zelfstandig Lelystad

Enkeltje Zelfstandig Lelystad (EZL) is een 24 uurs woon- en trainingstraject van het Leger des Heils voor jongeren van 15 tot 25 jaar in heel Flevoland, die dak- of thuisloos zijn geraakt.

De EZL registratie van 2006 bevat gegevens van **43** unieke personen.

Geslacht		
Man	29	67%
Vrouw	14	33%
Leeftijd		
jonger dan 20	16	37%
20 t/m 29	27	63%
30 t/m 39	0	0%
40 t/m 49	0	0%
50 t/m 59	0	0%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	27	68%
Surinaams	4	10%
Antilliaans	5	13%
Turks	1	3%
Marokkaans	1	3%
overig niet-westers	1	3%
overig westers	1	3%
Gemeente		
Almere	10	24%
Lelystad	27	66%
Dronten	1	2%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	3	7%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	43	100%
dakloos	19	44%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	10	23%

Enkeltje Zelfstandig Zeewolde

Enkeltje Zelfstandig Zeewolde (EZZ) is een 24 uren woon- en trainingstraject van het Leger des Heils voor jongeren van 15 tot 25 jaar in Zeewolde, die dak- of thuisloos zijn geraakt.

De EZZ registratie van 2006 bevat gegevens van 14 unieke personen. Problematiek is onbekend bij 13 van de 14 cliënten.

Geslacht		
Man	9	64%
Vrouw	5	36%
Leeftijd		
jonger dan 20	2	14%
20 t/m 29	12	86%
30 t/m 39	0	0%
40 t/m 49	0	0%
50 t/m 59	0	0%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	13	100%
Surinaams	0	0%
Antilliaans	0	0%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	0	0%
overig westers	0	0%
Gemeente		
Almere	2	15%
Lelystad	0	0%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	10	77%
Buiten Flevoland	1	8%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	1	7%
alcohol	0	0%
harddrugs	1	7%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	14	100%
dakloos	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Intensieve Gezinsopvang

De Intensieve Gezinsopvang (IG) biedt huisvesting met intensieve begeleiding aan (multiprobleem) gezinnen in Almere.

De IG registratie van 2006 bevat gegevens van 41 unieke personen. Problematiek is onbekend bij 90% van de cliënten. Niemand staat geregistreerd als verslaafd, dakloos, of slachtoffer van huiselijk geweld.

Geslacht		
Man	15	37%
Vrouw	26	63%
Leeftijd		
jonger dan 20	26	63%
20 t/m 29	3	7%
30 t/m 39	8	20%
40 t/m 49	2	5%
50 t/m 59	1	2%
60 en ouder	1	2%
Etniciteit		
Nederlands	18	45%
Surinaams	13	33%
Antilliaans	4	10%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	4	10%
overig westers	1	3%
Gemeente		
Almere	26	63%
Lelystad	0	0%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	15	37%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	41	100%
dakloos	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Mobiel Preventie Team

Het Mobiel Preventie Team (MPT) Almere van het Leger des Heils levert (ongevraagde) bemoeizorg aan zorgmijders middels huisbezoek bij dreigende huisuitzetting.

De MPT registratie van 2006 bevat gegevens van **76** unieke personen. Problematiek wordt niet geregistreerd.

Geslacht		
Man	34	45%
Vrouw	42	55%
Leeftijd		
jonger dan 20	2	35%
20 t/m 29	15	20%
30 t/m 39	17	22%
40 t/m 49	13	17%
50 t/m 59	15	20%
60 en ouder	14	18%
Etniciteit		
Nederlands	55	72%
Surinaams	10	13%
Antilliaans	3	4%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	5	7%
overig westers	3	4%
Gemeente		
Almere	57	76%
Lelystad	9	12%
Dronten	2	3%
Noordoostpolder	3	4%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	4	5%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	76	100%
dakloos	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Mobiel Schoonmaak Team

Het Mobiel Schoonmaak Team (MST) van het Leger des Heils levert (ongevraagde) bemoeizorg aan zorgmijders middels reiniging van extreem vervuilde woningen gekoppeld aan een zorgaanbod.

De MST registratie van 2006 bevat gegevens van **20** unieke personen.

Geslacht		
Man	16	80%
Vrouw	4	20%
Leeftijd		
jonger dan 20	0	0%
20 t/m 29	0	0%
30 t/m 39	4	20%
40 t/m 49	7	35%
50 t/m 59	6	30%
60 en ouder	3	15%
Etniciteit		
Nederlands	19	95%
Surinaams	0	0%
Antilliaans	0	0%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	1	5%
overig westers	0	0%
Gemeente		
Almere	5	29%
Lelystad	7	41%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	2	12%
Urk	1	6%
Zeewolde	1	6%
Buiten Flevoland	1	6%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	20	100%
dakloos	19	95%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	12	60%

Nachtopvang Lelystad

De avond- en nachtopvang in Lelystad (NL) van het Leger des Heils biedt bed, bad en brood en begeleiding aan daklozen van de straat.

De NL registratie van 2006 bevat gegevens van **167** unieke personen.

Geslacht		
Man	152	91%
Vrouw	15	9%
Leeftijd		
jonger dan 20	12	7%
20 t/m 29	63	38%
30 t/m 39	37	22%
40 t/m 49	37	22%
50 t/m 59	16	10%
60 en ouder	2	1%
Etniciteit		
Nederlands	84	51%
Surinaams	26	16%
Antilliaans	16	10%
Turks	2	1%
Marokkaans	6	4%
overig niet-westers	25	15%
overig westers	6	4%
Gemeente		
Almere	38	25%
Lelystad	75	49%
Dronten	2	1%
Noordoostpolder	3	2%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	36	23%
Geregistreerde problematiek		
verslaafd	11	7%
alcohol	6	4%
harddrugs	3	2%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	167	100%
dakloos	158	95%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	3	2%

Noodopvang Perspectief

Perspectief (NP) is een noodopvang van het Leger des Heils voor dak- en thuislozen, met een kortdurend 24 uren karakter.

De NP registratie bevat gegevens van **182** unieke personen.

Geslacht		
Man	96	53%
Vrouw	86	47%
Leeftijd		
jonger dan 20	73	40%
20 t/m 29	39	21%
30 t/m 39	34	19%
40 t/m 49	29	15.9%
50 t/m 59	5	3%
60 en ouder	2	1%
Etniciteit		
Nederlands	101	57%
Surinaams	31	18%
Antilliaans	16	9%
Turks	4	2%
Marokkaans	2	1%
overig niet-westers	16	9%
overig westers	6	3%
Gemeente		
Almere	110	69%
Lelystad	11	7%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	1	1%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	37	23%
Geregistreerde problematiek		
verslaafd	2	1%
alcohol	2	1%
harddrugs	0	0%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	182	100%
dakloos	171	94%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	143	79%

Perspectief Postadressen

Naast de personen die gebruik maken van de noodopvang, zijn er ook die Perspectief van het Leger de Heils gebruiken als postadres (PP) voor correspondentie met bijvoorbeeld ziekenfonds, gemeente of uitkeringsinstantie. De PP registratie van 2006 bevat gegevens van **249** unieke personen. Problematiek is onbekend bij 95% van de cliënten.

Geslacht		
Man	212	85%
Vrouw	37	15%
Leeftijd		
jonger dan 20	10	4%
20 t/m 29	79	32%
30 t/m 39	71	29%
40 t/m 49	59	24%
50 t/m 59	26	10%
60 en ouder	4	2%
Etniciteit		
Nederlands	91	47%
Surinaams	34	18%
Antilliaans	18	9%
Turks	3	2%
Marokkaans	6	3%
overig niet-westers	31	16%
overig westers	10	5%
Gemeente		
Almere	173	82%
Lelystad	13	6%
Dronten	1	1%
Noordoostpolder	2	1%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	22	10%
Geregistreerde problematiek		
verslaafd	0	0%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	249	100%
dakloos	11	4%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	8	3%

Nos pa Nos

Nos pa Nos (NpN) van het Leger des Heils biedt dak- en thuisloze Antilliaanse jongeren woonbegeleiding in combinatie met toeleiding scholing en werk.

De NpN registratie van 2006 bevat gegevens van **27** unieke personen.

Geslacht		
Man	22	82%
Vrouw	5	19%
Leeftijd		
jonger dan 20	10	37%
20 t/m 29	17	63%
30 t/m 39	0	0%
40 t/m 49	0	0%
50 t/m 59	0	0%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	2	7%
Surinaams	1	4%
Antilliaans	24	89%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	0	0%
overig westers	0	0%
Gemeente		
Almere	2	8%
Lelystad	21	84%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	2	8%
Geregistreerde problematiek		
verslaafd	5	19%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	5	19%
dak- en thuisloos	27	100%
dakloos	22	82%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Room4U

Room4U (R4U) van het Leger des Heils is een woon-werk-leertraject voor Almeerse jongeren op weg naar zelfstandig wonen.

De R4U registratie van 2006 bevat gegevens van 20 unieke personen. Problematiek is onbekend bij 85% van de cliënten.

Geslacht		
Man	10	50%
Vrouw	10	50%
Leeftijd		
jonger dan 20	10	50%
20 t/m 29	10	50%
30 t/m 39	0	0%
40 t/m 49	0	0%
50 t/m 59	0	0%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	11	55%
Surinaams	2	10%
Antilliaans	5	25%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	1	5%
overig westers	1	5%
Gemeente		
Almere	17	85%
Lelystad	3	15%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	0	0%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	1	5%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	1	5%
dak- en thuisloos	20	100%
dakloos	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Un Kas Kaluroso

Un Kas Kaluroso (UKK) van het Leger des Heils biedt Antilliaanse jongeren en tienermoeders tijdelijke huisvesting aan in ruil voor hun deelname aan een traject van inburgering, scholing en arbeidstoeleiding.

De UKK registratie van 2006 bevat gegevens van 14 unieke personen. Problematiek is onbekend bij meer dan de helft van de cliënten.

Geslacht		
Man	0	0%
Vrouw	14	100%
Leeftijd		
jonger dan 20	6	43%
20 t/m 29	8	57%
30 t/m 39	0	0%
40 t/m 49	0	0%
50 t/m 59	0	0%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	2	14%
Surinaams	2	14%
Antilliaans	10	71%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	0	0%
overig westers	0	0%
Gemeente		
Almere	8	62%
Lelystad	1	8%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	4	31%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
alcohol	0	0%
harddrugs	0	0%
softdrugs	0	0%
dak- en thuisloos	14	100%
dakloos	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Zij aan Zij Lelystad

Zij aan Zij (ZaZ) is een 24 uren woon- en trainingstraject van het Leger des Heils voor tienermoeders die dak- of thuisloos zijn geraakt.

De UKK registratie van 2006 bevat gegevens van **23** unieke personen.

Geslacht		
Man	0	0%
Vrouw	23	100%
Leeftijd		
jonger dan 20	9	39%
20 t/m 29	14	61%
30 t/m 39	0	0%
40 t/m 49	0	0%
50 t/m 59	0	0%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	16	70%
Surinaams	4	17%
Antilliaans	0	0%
Turks	0	0%
Marokkaans	1	4%
overig niet-westers	2	9%
overig westers	0	0%
Gemeente		
Almere	3	14%
Lelystad	15	71%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	3	14%
Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	1	4%
<i>alcohol</i>	1	4%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	23	100%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	9	39%

Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland

Geslacht		
Man	5	20%
Vrouw	20	80%
Leeftijd		
jonger dan 20	2	8%
20 t/m 29	7	28%
30 t/m 39	8	32%
40 t/m 49	4	16%
50 t/m 59	4	16%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	8	50%
Surinaams	0	0%
Antilliaans	0	0%
Turks	2	13%
Marokkaans	2	13%
overig niet-westers	2	13%
overig westers	2	13%
Gemeente		
Almere	0	0%
Lelystad	12	48%
Dronten	2	8%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	11	44%
Buiten Flevoland	0	0%

Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland is een instelling voor algemeen maatschappelijk werk in de gemeenten Lelystad, Dronten en Zeewolde. Per jaar bezoeken duizenden mensen de sociaal raadslieden van het maatschappelijk werk. De instelling heeft uitdraaien en een bestand geleverd van klanten waarbij huiselijk geweld was geregistreerd.

Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland leverde een databestand met **25 unieke personen**. De uitdraaien betreffen gegevens van 26 personen.

Het merendeel van de klanten (een selectie dus van het totale klantenbestand) is vrouw. De gemiddelde leeftijd is 36 jaar.

Land van herkomst (en daarmee etniciteit) is onbekend bij 38%. Van de klanten waarbij dit wel bekend is, is de helft Nederlands.

Gegevens over opleiding, inkomen, woonsituatie en samenstelling van het huishouden zijn incompleet of ontbreken volledig. Ook de duur van het hulpverleningstraject is onbekend.

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	25	100%
schulden	0	0%

Vanwege de selectie door de instelling zijn alle 25 klanten in het bestand slachtoffer van huiselijk geweld. Over problematiek anders dan huiselijk geweld (verslaving, dakloosheid of schulden) zijn geen gegevens beschikbaar.

Meerkanten

Geslacht		
Man	335	68%
Vrouw	156	32%
Leeftijd		
jonger dan 20	11	2%
20 t/m 29	85	17%
30 t/m 39	119	24%
40 t/m 49	143	29%
50 t/m 59	102	21%
60 en ouder	31	6%
Gemeente		
Almere	223	45%
Lelystad	150	31%
Dronten	44	9%
Noordoostpolder	44	9%
Urk	10	2%
Zeewolde	16	3%
Buiten Flevoland	4	1%

Meerkanten is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg (ggz) op de Veluwe en in Flevoland. Zij biedt behandeling en begeleiding aan personen met psychische en psychiatrische problemen (Meerzicht) en verslavingsproblematiek (Centrum Verslavingszorg Flevoland).

Meerkanten leverde een databestand met **491 unieke personen** met verslavingsproblematiek die in 2006 in Flevoland in behandeling waren (Centrum voor Verslavingszorg en/of Meerzicht), waarvan er 11 tweemaal voorkomen. Deze personen zijn 2006 ontslagen en datzelfde jaar weer opgenomen.

Tweederde van de klanten van Meerkanten is man. De gemiddelde leeftijd is 41 jaar. Meerkanten registreert nationaliteit, geboorteland en culturele herkomst van de klant. De laatste variabele is geleverd, maar bestaat slechts uit missende waarden. Etniciteit van de klanten is dus niet bekend.

Gegevens over opleiding en inkomen ontbreken. Gegevens over woonsituatie en samenstelling van het huishouden zijn incompleet.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 1 en de 2044 dagen. Het gemiddelde is 379 dagen (ruim 1 jaar).

Geregistreerde problematiek		
verslaafd	491	100%
<i>alcohol</i>	304	62%
<i>harddrugs</i>	105	21%
<i>softdrugs</i>	68	14%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
schulden	88	18%

Door de selectie door de instelling zijn alle 491 klanten in het bestand verslaafd. In de meeste gevallen gaat het om alcoholverslaving. Dakloosheid wordt niet specifiek geregistreerd. Dit valt onder de bredere categorie 'woonproblemen' (zie hoofdstuk 3).

Ook huiselijk geweld kan niet uit de registratie worden gehaald. Schulden staan geregistreerd bij 18% van de klanten.

De Meregaard (Symfora Groep)

Geslacht		
man	154	44%
vrouw	198	56%
Leeftijd		
jonger dan 20	11	3%
20 t/m 29	87	25%
30 t/m 39	86	24%
40 t/m 49	94	27%
50 t/m 59	56	16%
60 en ouder	18	5%
Etniciteit		
Nederlands	290	83%
Surinaams	18	5%
Antilliaans	5	1%
Turks	3	1%
Marokkaans	8	2%
overig niet-westers	15	4%
overig westers	11	3%
Gemeente		
Almere	330	95%
Lelystad	1	0%
Dronten	2	1%
Noordoostpolder	1	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	2	1%
Buiten Flevoland	10	3%

De Meregaard (onderdeel van de Symfora Groep) is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg (ggz) in Almere. Ze bieden ambulante behandeling, klinische opname en deeltijdbehandeling.

De Meregaard leverde een databestand met **352 unieke personen** in de volwassenen en ouderen psychiatrie, die volgens hun registratie verslaafd, dakloos, of slachtoffer van huiselijk geweld waren of schulden hadden.¹² Hiervan komen 10 tweemaal voor en 1 persoon viermaal.

Een kleine meerderheid van de klanten is vrouw. De gemiddelde leeftijd is 39 jaar. Etniciteit (op basis van het geboorteland

van de klant) is meestal Nederlands (83%). Surinamers vormen met 8% de grootste etnische minderheidsgroep. Gezien de vestiging in Almere, is het niet verrassend dat bijna alle klanten hiervandaan komen.

Gegevens over opleiding en inkomen ontbreken. Gegevens over woonsituatie en samenstelling van het huishouden zijn incompleet.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 0 en de 2735 dagen. Het gemiddelde is 194 dagen (ruim een halfjaar).

¹² Van de oorspronkelijke 436 records zijn er 45 verwijderd die niet voldeden aan de selectiecriteria (verslaving, dakloosheid, huiselijk geweld of schulden). Ook zijn 26 identieke kopieën verwijderd.

Geregistreerde problematiek		
verslaafd	112	32%
<i>alcohol</i>	67	19%
<i>harddrugs</i>	18	5%
<i>softdrugs</i>	26	7%
dak- en thuisloos	24	7%
<i>dakloos</i>	24	7%
slachtoffer huiselijk geweld	61	17%
schulden	172	49%

Van 112 klanten is bekend dat zij verslaafd zijn; 24 klanten zijn dakloos en 61 klanten zijn slachtoffer van huiselijk geweld. Verder heeft bijna de helft van de klanten schulden.

Politie

De Politie Flevoland leverde een databestand van meldingen waarbij de verbalisant de projectcode huiselijk geweld heeft toegewezen. De meldingen zijn in de provincie Flevoland gedaan; de incidenten kunnen ook buiten de provincie hebben plaatsgevonden. Incidenten die in Flevoland plaatsvonden, maar waarvan buiten de provincie melding is gemaakt, vallen onder een ander politiecorps en vallen daarmee buiten de selectie.

De politie leverde een databestand met 2370 records.¹³ In deze records zijn personen aangeduid als melder, aangever, benadeelde, slachtoffer of verdachte. Dubbelrollen zijn mogelijk. In de Flevomonitor van 2005 is er op aanraden van de politie voor gekozen om alle personen die als melder, aangever, benadeelde en/of slachtoffer staan geregistreerd aan te merken als slachtoffer van huiselijk geweld. Volgens dezelfde procedure bevat het politiebestand van 2006 in totaal **1423 unieke personen** die (ook) als **slachtoffer** van huiselijk geweld zijn geregistreerd. Tot de daders worden de personen gerekend die als verdachte (eventueel in combinatie met melder of aangever) staan geregistreerd. De 623 daders van huiselijk geweld, die ook in dit bestand voorkwamen, worden in de bijlage behandeld.

Delicten		
(huiselijke) twist zonder gevolgen	601	36%
bedreiging	371	22%
eenvoudige mishandeling	470	28%
zware mishandeling	82	5%
gijzeling/ontvoering	17	1%
doodslag/moord	20	1%
zedemisdrijf ¹⁴	64	4%
overig ¹⁵	52	3%

In totaal waren er 1677 meldingen van slachtoffers van huiselijk geweld. Het delict waarvan zij melding maakten betrof in ruim een derde van de gevallen (huiselijke) ruzie of twist zonder gevolgen. Ruim een vijfde was wegens bedreiging en ruim een kwart wegens eenvoudige mishandeling. Deze relatief lichte beslaan samen het merendeel van de meldingen. Ongeveer één op de tien meldingen gaat over zware delicten, inclusief seksuele geweldsmisdrijven.

¹³ Het oorspronkelijke bestand bevatte 2916 records, waaronder 546 dubbele records vanwege een dubbelrol van het individu (bijv. zowel melder als slachtoffer).

¹⁴ Aanranding, verkrachting, seksueel misbruik, incest, overige zedendelicten.

¹⁵ Belediging, chantage/afpersing, huisvredebreuk, openlijke geweldpleging, overige misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid, vechtpartij zonder gevolgen, overige mishandeling.

De meerderheid van de 1423 unieke slachtoffers (86%) heeft in 2006 één keer melding gemaakt en komt dus eenmaal voor in het bestand, 164 personen waren betrokken bij twee incidenten, 21 bij drie incidenten, 12 bij vier incidenten en 3 bij vijf incidenten.

Van de 1423 unieke personen die we hebben aangemerkt als slachtoffer van huiselijk geweld, zijn er 845 (59%) uitsluitend als melder of aangever geregistreerd en dus niet gespecificeerd als slachtoffer of benadeelde. De mogelijkheid bestaat dat een deel van deze personen zelf geen slachtoffer was van huiselijk geweld, maar als getuige of anderszins betrokkene het incident heeft gemeld. Onder de 1423 slachtoffers zijn ook 52 personen (4%) die tevens bij een ander incident als verdachte zijn geregistreerd.

Geslacht		
Man	373	26%
Vrouw	1050	74%
Leeftijd		
jonger dan 20	233	16%
20 t/m 29	355	25%
30 t/m 39	377	27%
40 t/m 49	315	22%
50 t/m 59	102	7%
60 en ouder	41	3%
Etniciteit		
Nederlands	1026	72%
Surinaams	136	10%
Antilliaans	32	2%
Turks	23	2%
Marokkaans	49	3%
overig niet-westers	93	7%
overig westers	64	5%
Gemeente		
Almere	812	57%
Lelystad	319	22%
Dronten	92	7%
Noordoostpolder	99	7%
Urk	18	1%
Zeewolde	40	3%
Buiten Flevoland	41	3%

Driekwart van de slachtoffers is vrouw. De gemiddelde leeftijd is 33 jaar. Bijna driekwart van de slachtoffers is autochtoon Nederlands (eticiteit op basis van geboorteland) en één op de tien is Surinaams. De andere etnische minderheidsgroepen zijn relatief klein. Gemeente (pleeggemeente, maar in de meeste gevallen waarschijnlijk tevens woongemeente) is meestal Almere.

Overige kenmerken als opleidingsniveau, inkomen, woonsituatie en samenstelling van het huishouden staan niet in de politie-registratie.

Geregistreerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	1423	100%
schulden	0	0%

Door onze selectieprocedure tellen al deze 1423 personen in het bestand als slachtoffer van huiselijk geweld, met nogmaals de kanttekening dat een deel eigenlijk niet specifiek als zodanig staat geregistreerd. Verslaving, dak- of thuisloosheid en financiële problematiek is bij de politie geen onderdeel van de standaardregistratie.

Rehoboth

Geslacht		
Man	25	83%
Vrouw	5	17%
Leeftijd		
jonger dan 20	1	3%
20 t/m 29	7	23%
30 t/m 39	7	23%
40 t/m 49	8	27%
50 t/m 59	4	13%
60 en ouder	3	10%
Etniciteit		
Nederlands	26	87%
Surinaams	1	3%
Antilliaans	0	0%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	1	3%
overig westers	2	7%
Gemeente		
Almere	3	10%
Lelystad	6	20%
Dronten	4	13%
Noordoostpolder	8	27%
Urk	1	3%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	8	27%

Inkomen		
geen	1	4%
loondienst	5	19%
uitkering	19	70%
anders	2	7%
Woonsituatie		
ouderlijk huis	0	0%
zelfstandig	0	0%
opvang en begeleiding	0	0%
institutioneel	1	4%
dak- en thuisloos	27	96%

Stichting Rehoboth is een instelling voor maatschappelijke opvang in Emmeloord. Wij hebben de registratie ontvangen van het sociaal pension, dat onderdak biedt aan dak- en thuislozen vanaf 18 jaar.

Rehoboth leverde een databestand met **30 unieke personen** die in 2006 in de opvang verbleven.

De meesten zijn man. De leeftijd varieert van 19 tot 73 jaar; het gemiddelde is 40 jaar. Etniciteit (op basis van het geboorteland van de klant) is in de meeste gevallen Nederlands. Vanwege de vestiging in Emmeloord, is een relatief groot deel afkomstig uit de Noordoostpolder.

De meeste klanten van Rehoboth leven van een uitkering. Op een enkeling na is iedereen dak- of thuisloos. Gegevens over samenstelling van het huishouden ontbreken. Gegevens over opleidingsniveau zijn incompleet.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden 2 tot 644 dagen. Het gemiddelde is 158 dagen (ongeveer 5 maanden).

Geregistreerde problematiek		
verslaafd	17	57%
<i>alcohol</i>	11	37%
<i>harddrugs</i>	4	13%
<i>softdrugs</i>	4	13%
dak- en thuisloos	30	100%
<i>dakloos</i>	27	90%
slachtoffer huiselijk geweld	1	3%
schulden	23	77%

Van 17 personen is bekend dat zij verslaafd zijn. Gezien de instelling worden alle 30 personen in de registratie als dak- en thuisloos beschouwd. Eén persoon is slachtoffer van huiselijk geweld. Driekwart heeft schulden.

Vrouwenopvang

Geslacht		
Man	0	0%
Vrouw	220	100%
Leeftijd		
jonger dan 20	8	4%
20 t/m 29	69	32%
30 t/m 39	80	37%
40 t/m 49	45	21%
50 t/m 59	15	7%
60 en ouder	1	1%
Etniciteit		
Nederlands	110	51%
Surinaams	36	17%
Antilliaans	3	1%
Turks	7	3%
Marokkaans	13	6%
overig niet-westers	32	15%
overig westers	13	6%
Gemeente		
Almere	127	58%
Lelystad	55	23%
Dronten	9	4%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	1	1%
Buiten Flevoland	32	15%

De Vrouwenopvang biedt via het Steunpunt Huiselijk Geweld ambulante begeleiding aan vrouwen (soms ook mannen) die te maken hebben met relationeel geweld. Ook hun partners kunnen hierbij worden betrokken. Daarnaast zijn er noodbedden en begeleid woonprojecten voor vrouwen en eventuele kinderen die wegens thuisgeweld opvang nodig hebben.

De vrouwenopvang leverde een databestand met **220 unieke slachtoffers** en 17 unieke daders van huiselijk geweld, die samen met hun partner een begeleidingstraject volgen. Deze daders worden in de bijlage besproken.

Van de 220 slachtoffers komen er 16 tweemaal voor in het bestand; 1 komt er drie maal in voor. Zeven maal loopt het traject van het steunpunt naar noodbed of begeleid wonen. Vier maal van noodbed naar begeleid wonen.

Alle slachtoffers zijn vrouwen, tussen de 18 en 61 jaar (gemiddeld 34 jaar). De helft heeft de Nederlandse etniciteit (op basis van het geboorteland van de klant) en één op de zes is Surinaams. De meesten zijn afkomstig uit Almere, daarnaast komt een kwart uit Lelystad en een zesde van buiten de provincie.

Inkomen		
geen	67	32%
loondienst	82	40%
uitkering	53	26%
anders	5	2%

De meeste vrouwen hebben een eigen inkomen uit loondienst of uitkering.¹⁶ Gegevens over opleiding en woonsituatie zijn incompleet. Gegevens over samenstelling

¹⁶ Hoewel expliciet gevraagd wordt naar de bron van inkomsten van de vrouwen zelf, is het niet helemaal uit te sluiten dat sommige vrouwen hiermee op het gezinsinkomen doelen.

van het huishouden ontbreken. Eventuele kinderen in de opvang worden niet afzonderlijk geregistreerd.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 0 en de 411 dagen. Het gemiddelde is 94 dagen (ongeveer 3 maanden).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	220	100%
schulden	39	18%

Alle vrouwen in de Vrouwenopvang gelden per definitie als slachtoffer van huiselijk geweld. Bij geen van de vrouwen is verslaving of dakloosheid geregistreerd. Bij 39 personen is sprake van schulden.

Zorggroep Almere

Leeftijd		
jonger dan 20	224	10%
20 t/m 29	412	19%
30 t/m 39	541	25%
40 t/m 49	606	28%
50 t/m 59	256	12%
60 en ouder	129	6%
Etniciteit		
Nederlands	624	50%
Surinaams	235	19%
Antilliaans	40	3%
Turks	47	4%
Marokkaans	76	6%
overig niet-westers	162	13%
overig westers	66	5%
Gemeente		
Almere	2159	100%
Lelystad	0	0%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	0	0%

Zorggroep Almere is een overkoepelende organisatie van eerstelijns gezondheidszorg en ouderenzorg in Almere. Alleen gegevens van de discipline Algemeen Maatschappelijk Werk zijn opgenomen in deze monitor.

Zorggroep Almere leverde een databestand met **2191 unieke personen**, waarvan er 104 tweemaal voorkomen, 7 driemaal en 1 viermaal.¹⁷ **NB:** er zijn alleen records geleverd van afgeronde hulpverleningstrajecten. De nog lopende trajecten zijn (vanwege een missende einddatum) bij de selectieprocedure buitengesloten. We schatten dat het werkelijk aantal personen bij Zorggroep Almere in 2006 zo'n 50% hoger lag.

De gemiddelde leeftijd van de klanten is 38 jaar. Gegevens over geslacht ontbreken. De helft is autochtoon Nederlands (op basis van het geboorteland van de klant en zijn/haar ouders). Een vijfde is Surinaams en een achtste heeft een overige niet-westerse achtergrond (opvallend vaak Iraans of Irakees). Alle klanten komen uit de gemeente van de instelling: Almere.

¹⁷ Het oorspronkelijke bestand bevatte 7860 records, waaronder 4373 dubbele records vanwege een meervoudige problematiek. Ook zijn 1175 aanmeldingen zonder instroom verwijderd.

Inkomen		
geen	46	3%
loondienst	778	44%
uitkering	548	31%
anders	407	23%
Woonsituatie		
ouderlijk huis	0	0%
zelfstandig	1793	96%
opvang en begeleiding	0	0%
institutioneel	84	5%
dak- en thuisloos	0	0%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	0	0%
alleenstaand zonder kind(eren)	239	13%
alleenstaand met kind(eren)	441	25%
met partner zonder kind(eren)	203	11%
met partner met kind(eren)	752	42%
anders	158	9%

De meeste klanten hebben een inkomen uit loondienst (of is zelfstandig ondernemer) of een vorm van uitkering. Onder de categorie 'anders' vallen veel klanten die leven van het inkomen van een ander. Verreweg de meesten wonen zelfstandig. Ruim de helft leeft met een partner (en eventuele kinderen); een kwart betreft eenoudergezinnen. Gegevens over opleidingsniveau ontbreken.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 0 en de 1516 dagen. Het gemiddelde is 116 dagen (ca. 4 maanden).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	37	2%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	79	4%
schulden	311	14%

Van 37 klanten is bekend dat zij verslaafd zijn. Het betreffende middel is echter niet in de registratie terug te vinden. Dakloosheid is bij niemand specifiek geregistreerd (dat valt onder de brede categorie 'woonproblemen', zie hoofdstuk 3). Bij 79 personen is

is sprake van huiselijk geweld en 311 personen hebben financiële problemen.

Zorggroep Oude en Nieuwe Land

Geslacht		
Man	1	6%
Vrouw	17	94%
Leeftijd		
jonger dan 20	0	0%
20 t/m 29	4	24%
30 t/m 39	11	65%
40 t/m 49	0	0%
50 t/m 59	2	12%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	10	56%
Surinaams	0	0%
Antilliaans	0	0%
Turks	0	0%
Marokkaans	3	17%
overig niet-westers	4	22%
overig westers	1	6%
Gemeente		
Almere	0	0%
Lelystad	0	0%
Dronten	0	0%
Noordoostpolder	17	94%
Urk	1	6%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	0	0%

Woonsituatie		
ouderlijk huis	0	0%
zelfstandig	18	100%
opvang en begeleiding	0	0%
institutioneel	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	0	0%
alleenstaand zonder kind(eren)	0	0%
alleenstaand met kind(eren)	7	41%
met partner zonder kind(eren)	0	0%
met partner met kind(eren)	7	41%
anders	3	18%

Zorggroep Oude en Nieuwe Land (ONL) is een organisatie in de Noordoostpolder en Urk. Naast onder andere mantelzorgondersteuning en thuishulp, maakt ook het Algemeen Maatschappelijk Werk deel uit van deze organisatie.

Zorggroep ONL leverde een databestand met **18 unieke personen** waarbij sprake was van huiselijk geweld.

Het gaat om 1 man en 17 vrouwen met een gemiddelde leeftijd van 36 jaar. De meesten zijn autochtoon Nederlands (op basis van het geboorteland van de klant). Zoals te verwachten zijn alle klanten afkomstig uit de gemeenten Noordoostpolder en Urk.

Alle klanten wonen zelfstandig, meestal in een- of tweeoudergezinnen. Kinderen worden niet afzonderlijk geregistreerd. Gegevens over opleiding ontbreken, gegevens over inkomen zijn incompleet.

De in 2006 afgeronde hulpverleningstrajecten duurden tussen de 0 en de 657 dagen; gemiddeld 197 dagen (ruim een half jaar).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>dakloos</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	18	100%
schulden	0	0%

Vanwege de selectie is bij iedereen in dit bestand sprake van huiselijk geweld. Het aantal verslaafden, daklozen of personen met schulden is onbekend.

Woningcorporaties

De woningcorporaties hebben gegevens aangeleverd over huurachterstanden en ontruiming. Drie van de vier corporaties deden dat in de vorm van overzichten op adresniveau. Deze kunnen niet gekoppeld worden met bestanden van andere instanties. Goede stede leverde een databestand met een unieke persoonscode van de hoofdhuurder, die daardoor wel gekoppeld zou kunnen worden. We hebben dit niet gedaan, maar wel gecheckt of deze personen ook in de andere databestanden voorkwamen. Dit was niet het geval.

De Alliantie

De Alliantie beheert ongeveer 6700 woningen in Almere. In 2006 registreerde zij 674 adressen met een huurachterstand van twee of meer maanden, waarvan in 217 gevallen een deurwaarder is ingeschakeld. Het aantal ontruiming bedroeg 48 adressen in 2006.

Centrada

Centrada beheert meer dan 8000 woningen in Lelystad. In 2006 hadden 1131 adressen een huurachterstand van ten minste twee maanden, waarvan 301 gevallen in handen van een deurwaarder zijn gesteld. De betalingsachterstand is vaak groot. Van de huurachterstanden bedragen er 751 (66%) zes of meer maanden huur. In 2006 stonden er 166 ontruiming gepland, maar 54 (33%) zijn er daadwerkelijk uitgevoerd.

Goede Stede

Goede Stede beheert ruim 7000 woningen in Almere. In totaal hadden 1631 huurders een betalingsachterstand, waarvan in 162 gevallen een incassobureau is ingeschakeld.¹⁸ Het aantal ontruiming bedroeg 38 in 2006. Nogmaals, de in totaal 1680 personen in het databestand van Goede Stede komen niet voor in enig ander databestand van verslaafden, dak- en thuislozen, slachtoffers, en daders van huiselijk geweld.

¹⁸ Daarnaast zijn er nog 22 gevallen van incasso zonder dat er sprake lijkt van betalingsachterstand.

Ymere

Ymere bezit ruim 7000 woningen in Almere, maar is ook buiten Flevoland actief. Op 31 december 2006 hadden 1369 Almeerse adressen bij Ymere een huurachterstand variërend van 17 eurocent tot meer dan 9000 euro. Op 456 adressen bedroeg de huurschuld twee of meer maanden huur; in 50 gevallen was er een betalingsachterstand van ten minste een halfjaar. De totale huurschuld (inclusief ruim 900 personen met een huurachterstand van maximaal 1 maand) bedroeg ongeveer 830.000 euro. Over heel 2006 is in 502 gevallen de deurwaarder ingeschakeld en werden 56 adressen ontruimd. In verreweg de meeste gevallen was huurschuld de aanleiding tot ontruiming. Andere redenen waren onder andere ongeoorloofde onderhuur, drugs/detentie, aanbouw hennepkwekerij, en 'woning stond bomvol'.

BIJLAGE

Daders huiselijk geweld

De Flevomonitor richt zich op verslaafden, daklozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Politie, Openbaar Ministerie, Reclassering en Vrouwenopvang leverden echter ook gegevens van de daders van huiselijk geweld. Deze worden hier afzonderlijk behandeld. We bespreken eerst de cijfers per instelling en vervolgens de totale groep. Overigens is de titel 'dader' voor sommigen niet van toepassing. Een deel is voornamelijk alleen verdacht van het plegen van huiselijk geweld, of kennelijk ten onrechte beschuldigd.

Politie

Het databestand van de meldingen van huiselijk geweld bij de politie Flevoland bevat 693 records van meldingen waarbij een verdachte werd geregistreerd. Dit zijn personen die in 2006 uitsluitend als verdachte stonden geregistreerd bij de politie. Wanneer een persoon óók (bij een ander incident) als slachtoffer was geregistreerd, dan is zo iemand als slachtoffer van huiselijk geweld beschouwd.

Delicten		
(huiselijke) twist zonder gevolgen	3	0%
bedreiging	179	26%
eenvoudige mishandeling	346	50%
zware mishandeling	68	10%
gijzeling/ontvoering	14	2%
doodslag/moord	19	3%
zedemisdrijf ¹⁹	23	3%
overig ²⁰	41	6%

Bij de helft van de meldingen van huiselijk geweld met een verdachte was er sprake van eenvoudige mishandeling. Een kwart gaat over bedreiging. Opvallend is dat er – in tegenstelling tot de meldingen van slachtoffers – maar weinig meldingen tegen verdachten zijn van (huiselijke) ruzie en

twist zonder gevolgen. Blijkbaar wordt bij deze delicten vaak geen verdachte geregistreerd. Bij zwaardere delicten als zware mishandeling, gijzeling en ontvoering, moord en doodslag, en seksuele misdrijven zal dat zeker wel het geval zijn.

¹⁹ Aanranding, verkrachting, seksueel misbruik, incest, overige zedendelicten.

²⁰ Belediging, chantage/afpersing, huisvredebreuk, openlijke geweldpleging, overige misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid, overige mishandeling.

Gecorrigeerd voor dubbeltellingen gaat het om **623 unieke verdachten** van huiselijk geweld. Zestig personen waren bij twee incidenten als verdachte betrokken, vijf personen bij drie incidenten.

Geslacht		
Man	566	91%
Vrouw	57	9%
Leeftijd		
jonger dan 20	65	10%
20 t/m 29	163	26%
30 t/m 39	170	27%
40 t/m 49	151	24%
50 t/m 59	55	9%
60 en ouder	19	3%
Etniciteit		
Nederlands	367	59%
Surinaams	107	17%
Antilliaans	37	6%
Turks	10	2%
Marokkaans	26	4%
overig niet-westers	24	8%
overig westers	51	4%
Gemeente		
Almere	372	60%
Lelystad	141	23%
Dronten	29	5%
Noordoostpolder	37	6%
Urk	4	1%
Zeewolde	20	3%
Buiten Flevoland	20	3%

Het merendeel van de verdachten is man. De gemiddelde leeftijd is 35 jaar. Etniciteit (op basis van geboorteland) is meestal Nederlands of Surinaams. Andere etnische groepen zijn een stuk kleiner. De pleeggemeente, en waarschijnlijk ook de woongemeente, is in zes op de tien gevallen Almere. Een kwart komt voor rekening van Lelystad.

Opleidingsniveau, inkomen, woonsituatie en samenstelling van het huishouden zijn niet bekend.

Ook wordt verslaving en dakloosheid niet geregistreerd.

Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie (OM) zorgt ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord, vervolgd en voor een strafrechter gebracht. Het OM heeft een databestand geleverd van zaken in het kader van huiselijk geweld. Van de 263 zaken werden er 36 (voorwaardelijk) geseponeerd (14%) en resulteerden er 13 in vrijspraak of ontslag van rechtsvervolgning (5%).

De 263 records hebben betrekking op **247 unieke verdachten**, waarvan er 15 tweemaal voorkomen en 1 driemaal.

Geslacht		
Man	234	95%
Vrouw	13	5%
Leeftijd		
jonger dan 20	4	2%
20 t/m 29	69	28%
30 t/m 39	76	31%
40 t/m 49	58	24%
50 t/m 59	29	12%
60 en ouder	10	4%
Etniciteit		
Nederlands	141	57%
Surinaams	56	23%
Antilliaans	15	6%
Turks	5	2%
Marokkaans	7	3%
overig niet-westers	18	7%
overig westers	5	2%
Gemeente		
Almere	118	51%
Lelystad	48	21%
Dronten	6	3%
Noordoostpolder	9	4%
Urk	1	0%
Zeewolde	6	3%
Buiten Flevoland	43	19%

Gegevens van Politie en OM zijn vergelijkbaar. De meerderheid betreft mannen. De gemiddelde leeftijd is 37 jaar. Naast Nederlanders en Surinamers, komen andere etnische groepen (gebaseerd op geboorteland) relatief weinig voor. Pleeggemeente is in de helft van de gevallen Almere; één op de vijf keer is het Lelystad.

Opleidingsniveau, inkomen, woonsituatie, samenstelling van het huishouden, verslaving en dakloosheid zijn niet terug te vinden in de geleverde registratiegegevens van het OM.

Reclassering

De reclassering begeleidt mensen die een strafbaar feit hebben gepleegd of daarvan worden verdacht. Reclassering Flevoland leverde een databestand van **138 unieke daders** van huiselijk geweld, waarvan vijf personen tweemaal voorkomen.

Geslacht		
Man	127	92%
Vrouw	11	8%
Leeftijd		
jonger dan 20	6	4%
20 t/m 29	40	29%
30 t/m 39	44	32%
40 t/m 49	32	23%
50 t/m 59	13	9%
60 en ouder	3	2%
Etniciteit		
Nederlands	67	49%
Surinaams	35	25%
Antilliaans	10	7%
Turks	4	3%
Opleiding		
overig niet-westers laag	11	8%
overig niet-westers midden	7	5%
overig niet-westers hoog	4	3%
overig westers laag	2	1%
overig westers midden	2	1%
overig westers hoog	4	3%
Inkomen		
geen	9	7%
loondienst	75	54%
uitkering	36	26%
anders	18	13%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	24	19%
alleenstaand zonder kind(eren)	25	19%
alleenstaand met kind(eren)	3	2%
met partner zonder kind(eren)	0	0%
met partner met kind(eren)	75	58%
anders	3	2%

Ook de gegevens van de reclassering laten een bekend beeld zien. De meeste daders zijn mannen. De gemiddelde leeftijd is 35 jaar. Ongeveer de helft is autochtoon Nederlands (op basis van geboorteland van de ouders) en een kwart is Surinaams.

Gegevens over woon- of pleeggemeente ontbreken.

Als enige instantie bevatte het databestand van Reclassering Flevoland over complete gegevens over opleidingsniveau. Lageropgeleiden zijn duidelijk in de meerderheid. Ruim de helft heeft een eigen inkomen uit loondienst. Een kwart leeft van een uitkering. Opvallend veel daders van huiselijk geweld leven samen met partner en kind(eren). Gehuwden of samenwonenden zonder kinderen komen daarentegen niet voor in dit bestand. Ook het aantal daders dat nog in het ouderlijk huis leeft valt op. Gegevens over de woonsituatie ontbreken.

Een kwart van de daders staat bij Reclassering Flevoland als verslaafd geregistreerd. Het middel is niet gespecificeerd. Dak- en thuisloosheid wordt niet geregistreerd. Bij

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	27	20%
dak- en thuisloos	0	0%
schulden	45	33%

een derde van de daders zijn financiële problemen geregistreerd.

Vrouwenopvang

De Vrouwenopvang richt zich primair op vrouwen die het slachtoffer worden van huiselijk geweld (hoewel de steunpunten ook toegankelijk zijn voor mannelijke slachtoffers). In toenemende mate richt de hulpverlening zich echter ook op de plegers van geweld. Beide partners worden in de hulpverlening betrokken. De terugkeer naar huis en gezin staat hierbij vaak centraal.

Geslacht		
Man	17	100%
Vrouw	0	0%
Leeftijd		
jonger dan 20	0	0%
20 t/m 29	1	6%
30 t/m 39	8	47%
40 t/m 49	4	24%
50 t/m 59	4	24%
60 en ouder	0	0%
Etniciteit		
Nederlands	12	75%
Surinaams	3	19%
Antilliaans	0	0%
Turks	0	0%
Marokkaans	0	0%
overig niet-westers	1	6%
overig westers	0	0%
Gemeente		
Almere	11	65%
Lelystad	4	24%
Dronten	2	12%
Noordoostpolder	0	0%
Urk	0	0%
Zeewolde	0	0%
Buiten Flevoland	0	0%

De 17 daders die samen met hun partner een begeleidingstraject volgen bij de vrouwenopvang zijn mannen tussen de 29 en 59 jaar uit Almere, Lelystad en Dronten. Driekwart is in Nederland geboren.

Bij geen van deze mannen is sprake van verslaving of dakloosheid.

Totale bestand daders

De samengevoegde gegevens van deze vier instellingen resulteert in een databestand van **877 unieke daders**, waarvan er 135 bij twee of meer instanties bekend zijn.

Negen van de tien daders van huiselijk geweld zijn mannen. Alle leeftijdsgroepen zijn vertegenwoordigd, maar het zwaartepunt ligt tussen de 20 en 50 jaar. De gemiddelde leeftijd is 36 jaar. Ruim de helft is autochtoon Nederlands en één op de vijf is Surinaams. Het aandeel Antilliaanse, Turkse en Marokkaanse daders is beduidend kleiner.

Tabel B1 Totaal overzicht achtergrondkenmerken daders van huiselijk geweld

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	92%	86%	88%	90%	100%	96%	97%	91%
	394	147	30	35	5	21	60	799
vrouw	8%	14%	12%	10%	0%	4%	3%	9%
	34	24	4	4	0	1	2	78
Leeftijd								
jonger dan 20	10%	9%	12%	10%	0%	0%	2%	8%
	42	15	4	4	0	0	1	71
20 t/m 29	27%	28%	15%	23%	60%	23%	29%	27%
	117	47	5	9	3	5	18	237
30 t/m 39	29%	26%	15%	31%	0%	18%	26%	28%
	123	45	5	12	0	4	16	245
40 t/m 49	23%	21%	29%	28%	40%	41%	31%	24%
	96	36	10	11	2	9	19	208
50 t/m 59	9%	13%	24%	8%	0%	14%	8%	10%
	37	22	8	3	0	3	5	88
60 en ouder	3%	4%	6%	0%	0%	5%	5%	3%
	12	6	2	0	0	1	3	27
Etniciteit								
Nederlands	54%	63%	88%	77%	100%	77%	58%	58%
	232	107	29	30	5	17	36	510
Surinaams	21%	15%	3%	5%	0%	0%	24%	19%
	91	25	1	2	0	0	15	165
Antilliaans	6%	4%	6%	3%	0%	0%	7%	6%
	26	7	2	1	0	0	4	48
Turks	1%	3%	0%	3%	0%	0%	5%	2%
	4	5	0	1	0	0	3	16
Marokkaans	3%	6%	3%	8%	0%	5%	0%	4%
	14	11	1	3	0	1	0	35
overig niet-westers	10%	5%	0%	5%	0%	18%	5%	8%
	42	9	0	2	0	4	3	71
overig westers	4%	4%	0%	0%	0%	0%	2%	3%
	18	7	0	0	0	0	1	30
Totaal								
	56%	23%	5%	5%	1%	3%	8%	100%
	428	171	34	39	5	22	62	877

Verslaving en dakloosheid worden door deze instanties over het algemeen niet of nauwelijks geregistreerd. Van de 877 unieke daders is van slechts 27 bekend dat zij verslaafd zijn (3%). Niemand staat geregistreerd als zijnde dakloos.

Ervan uitgaande dat de pleegplaats ook vaak de woonplaats is, dan is ruim de helft van de daders afkomstig uit de gemeente Almere. Een kleine kwart komt uit Lelystad. Afgezet tegen het aantal inwoners kennen Almere en Lelystad een vergelijkbaar aantal daders: 2 á 3 per 1 000 inwoners. Dronten, Noordoostpolder en Zeewolde komen op 1 per 1 000 inwoners. Urk tot slot komt het gunstigst uit de bus met 1 dader van huiselijk geweld per 3 000 inwoners.

Tabel B2 Aantal daders van huiselijk geweld per gemeente

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	Totaal Flevoland
Grootte							
Inwoners	178 466	71 447	38 125	45 739	17 458	19 421	370 656
Aantal							
Daders	428	171	34	39	5	22	699
Per 1 000 inwoners							
Daders	2,4	2,4	0,9	0,9	0,3	1,1	1,9

De grootste **overlap** vinden we tussen de politie en het OM: 110 personen komen in beide registraties voor. Daarnaast is er een overlap van 31 personen tussen OM en Reclassering Flevoland en 20 personen tussen Politie en Reclassering Flevoland. De mannelijke klanten van Vrouwenopvang komen niet voor in de registraties van Politie, OM of Reclassering.

Het aantal daders bij de politie is vele malen groter dan het aantal daders bij het OM. Dit suggereert dat lang niet alle meldingen van huiselijk geweld gevolgd worden door een formele aangifte en zodoende niet doorgezonden worden naar het OM. Complicatie vormt de periode die verstrijkt tussen aangifte en behandeling van de zaak door het OM. Van de 247 personen in het OM bestand van 2006, komen er 137 niet voor in het politiebbestand van 2006 (55%). Echter, 41 daarvan komen wél voor in het politiebbestand van 2005. Het zou interessant zijn om in de toekomst te onderzoeken hoeveel van de meldingen van 2005 uiteindelijk terechtkomen bij het OM.

Overlap met kwetsbare groepen

We hebben tot slot nog gecheckt in hoeverre deze daders van huiselijk geweld voorkwamen in de registraties van kwetsbare groepen die de focus zijn van dit rapport. Dat bleek bij 61 personen het geval te zijn (7% van de daders). De meesten daarvan kwamen voor in de registratie van de verslavingszorginstellingen CAD (31 personen) en Meerkanten (12 personen).

Eerder verschenen in de Bonger Reeks (www.rozenbergps.com)

Wiet Wijs

2004

Marije Wouters & Dirk J Korf

Hoe vaker jongeren spijbelen, hoe groter de kans is dat zij (vaak en veel) blowen. Het project Wiet Wijs richt zich op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die (tijdelijk) uitvallen in het reguliere voortgezet onderwijs, of na schooltijd een opvangproject volgen. In dit rapport brengen de auteurs verslag uit van een onderzoek naar het cannabisgebruik bij deze jongeren.

ISBN 90 5170 996 X

€ 5,00

Cannabis zonder coffeeshop

2004

Dirk J Korf, Marije Wouters, Ton Nabben & Patrick van Ginkel

Niet-gedoogde cannabisverkoop in tien Nederlandse gemeenten. In Nederland wordt de verkoop van cannabis aan gebruikers onder bepaalde voorwaarden gedoogd in zogenaamde coffeeshops. Coffeeshops zijn echter niet de enige locaties in het land waar consumenten cannabis aanschaffen.

ISBN 90 5170 977 3

€ 10,00

Tippelen na de zone

2005

Dirk J Korf, Erika van Vliet, Jaap Knotter & Marije Wouters

Straatprostitutie en verborgen prostitutie in Amsterdam. Dit rapport doet verslag van een onderzoek naar prostitutie in Amsterdam na het sluiten van de tippelzone aan de Theemsweg in december 2003.

ISBN 90 5170 075 X

€ 9,90

Gif, geweld & geld

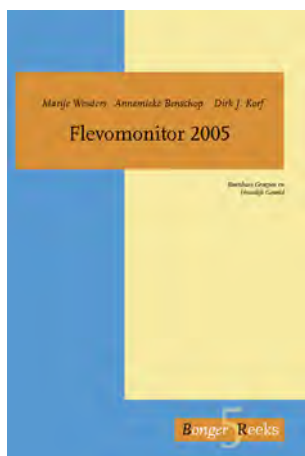
2006

Jaap Knotter, Marije Wouters & Dirk J Korf

Een exploratief onderzoek naar productafpersing in Nederland. In deze publicatie staat het delict productafpersing centraal. Naast een overzicht van de aard en omvang van het delict in Nederland wordt er ingezoomd op de slachtoffers van productafpersers en de daders.

ISBN 90 5170 698 7

€ 6,00

Flevomonitor 2005

2006

Marije Wouters, Annemiek Benschop & Dirk J Korf

In deze eerste jaargang van de Flevomonitor worden cijfers gepresenteerd over verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld die in 2005 contact hadden met de hulpverleningsinstanties in de provincie Flevoland.

ISBN 90 5170 938 2

€ 7,50

Stapelen en doorpakken

2007

Karin Wesselink, Dirk J Korf & Smail Ettalhaoui

De schrijvers van dit boekje interviewen Marokkaanse studenten, om hen zelf te laten vertellen over hun gezins- en thuissituatie, basisschool, voortgezet onderwijs, omgeving, studiekeuze, studieverloop, leefwereld, problemen met politie en justitie en toekomstverwachtingen. Waarom verlaten sommige Marokkaanse jongeren voortijdig de schoolbanken en studeren anderen juist door?

ISBN 978 90 3610 069 4

€ 11,50